

సంగీత

9వ-25

జయంతజయపాలము

ఐదంకముల నాటకము

10వ కూర్పు 2000

పల్లిపర్వము

కర్కాటక చక్రవర్తి అండ్ సన్స్

కాజుమండ్రి.

శ్రీ లలితా ప్రెస్ నందు ముద్రితము.

రాజమహేంద్రవరము. శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము,

1933

తేలి ప్రాలు.

కాపీరైటు రిజిష్టరు

[వెల రు 0-8-00]

ఈనాటకమున వచ్చు పాత్రలు

—♦ పురుషులు ♦—

జయంతుడు—కళ్యాణపురాస్థుని కమారుడు
 జయపాలుడు—జయంతుని మిత్రుడు
 చిత్రకేతుడు—సాంచాలపురాస్థుని కమారుడు
 వీరసేనుడు—చిత్రకేతుని కమారుడు
 జయసర్మ—చిత్రకేతుని మంత్రి
 జెంకడు—ప్రభావతియొక్క పెటకాడు

—♦ స్త్రీలు ♦—

చారుమతి—జయపాలుని భార్య
 సర్మద—చారుమతి చెలికత్తె
 ప్రభావతి—జయంతుని భార్య
 మోహిని—కళ్యాణపురముననున్న వేశ్య

నంగీతజయంతజయపాలము

నాండు

చ. సుమతులః బుణ్యామూర్తులను • సూర్యనామల సేవభక్తులన్
విమలుల సత్కృపాకరుల • వేష్యులచాకగన్వేష్యుల గ్రోవుచున్
గుమతుల శిక్షసేయుచు న - కుంభాపురి జగమునేలు క్రే
రమణుడు సర్వసద్గుణ వి • రామకుంభముగాక సద్గుణకౌ.

సూత్ర—(నాంధ్యమున అతినిశ్చలబేల? నటి! నీ యలం
కారము పూతియైనచో నొకనాటి యిదిముగ్గు.

నటి—(ప్రవేశించి) నాథా! వచ్చితిని. సగలు శృంగారించు
కొనుటలో నొక్కొంత హాలస్యమైనది. ఏమి పుడు.

సూత్ర—నీకు నీ చచ్చిపట్టిసనా అహా! కాంతెంతి యా
నాటిలో బడుచుండిరి.

నటి—నాథా! నాయనామన కాగ్నిరాంబకుండు.

సూత్ర—రమణమనే నన్ననపుడు. ఈ కలికాలంబున గాంత
తెల్లుడిరో తెలియునుగదా.

సీ. బొట్టు మోటుచును • బొట్టుపట్టుటమాను

భామాను యి కడు • భామినారు

పతిసేవ విడనాడి • పరిపురుషుని వేరు

ప్రాప్తాదనలెందు • పట్టినారు

మానాభిమానము • మాన పరిశు

నాడుతే పొమ్మ • నాచున్నె

పరపురుషుని కేరం • బ్రాహ్మశ్రీని జంఘ

బింబోష్టులెందలో • వెలసినారు

వే. గీ. శత లెంతకై నను జాలం • గలరు సుమ్మి
మేమిచెప్పదు మరియిక • నెన్నికలవో
వారిభాసంబు దెలియంగ • వశముగాదు
కామినీ ! యిదియంతయు • గాలమహిమ.

నటి—మీకెప్పుడును నేదోచుగ నిట్లుపల్కుచునే యుండురు.
దీనికేమిగాని ప్రస్తావకార్యము సెలవీయగోరెడ.

సూత్ర—రమణీ! ఈ సభ్యులు మన నాటకప్రదర్శనంబునకై
చాతకంబులు మేగంబునకై యెదురుచూచుభంగి వేచియున్నారు.

నటి—ఏనాటకంబు ప్రదర్శింపఁ గలచిది?

సూత్ర—జయంతి ననుచున్నందున నొక సూతన నాటకంబు.

నటి—ప్రతినిది. ఇంతేకదా యొకరాజకుమారి విటకానిపై
సూత్ర—భరించు నంపుచు.

సూత్ర—అవును.

నటి—మనోహరా! గ్రంథికత నామంబెట్టియోవచించిరికారు.

సూత్ర—నేరుతోనననరమేమున్నది?

జ. కవియోగమునందు నను • గ గ్రంథయోజన మేమియున్నదో
కవలెనోకా • చుచు జ • గంబున శ్వాతిని దెందుచున్న స
త్కృత్యులకు భక్తిమితగ ము • ముదమున చేవనుకేసి భూమిలో
గననమునల్ల నేర్చిన య • భంకమనీషి రచించె నుందరీ.

నటి—మీకెంత గూఢార్థంబుగఁ జెప్పుచు నేగనుగొంటి.
ఇంక మనమేఁగ ప్రదర్శనంబునకొక విగ్రహ ప్రదర్శనంబు కలుగును.

[ప్రదర్శనంబు కలుగుచున్నది.]

ఇది ప్రదర్శనం.

తే. గీ. గలిగి వివిధచిత్రగతులః ♦ కలగుచుండు

నివ్వనంబు నిప్పునొ ♦ క్రింతకాని

మాగి విహరించి మనకి సౌ ♦ ఖ్యంబుగూర్చు

కొండుమో పాశ్రమితుడ యా ♦ నందమెనఁగ.

జయపా—మిత్రమా!

తే. గీ. కుసుమధలవిలాసంబులు ♦ కొమరునిగిత

నందినోద్యానమనగ నా ♦ నందమొనెనె

నిందువిహరించు కడుసుఖి ♦ యించిపడప

గృహమునేరంగఁ బోదుము ♦ కీర్తిసాంద్ర

జయం—మిత్రమా! నీయిచ్చనచ్చిన స్థావరంతుము. అదిగో
ఆకాసారంబునకేగి యచ్చట నొకింతవిశ్రమించి వృక్షంబులనుండివచ్చు
మండిమారుత సౌఖ్యంబును గొంచునము. (కానారముజేరుచున్నారు)

జయపా—మిత్రమా! స్నేహమాసరు మించిన శ్రీశృంగారవస్తు
విశ్రాంతి నేమగకా! అందుకు ముగ్ధులమునుగురించి నుడువందరంబు
గాదు. మనములైన భగములః పరమనాథులెంతయో ప్రయత్ని
ముచేసిరికదా. దానఁ బ్రయోజనపడెమియు లేదు.

జయం—సఖా! ఇట్టివిధానములన నగుకార్యముగాదు. నున
మైత్రిని బురహరుఁడువచ్చి భావతాపని ప్రయత్నించినను బాయువా
రము కాదు. ఇది యాచరించికారకంబుగ నెలుఁగునదే. నీమనంబున
నెట్లున్నదో మాత్రము నాకుఁ బలియదు.

జయపా—తే. గీ. కలముననెచ్చి గళగల్గె ♦ గుడురచిమ్ము

అన్ని సర్వములనుగూర్చి ♦ నొచ్చి నె

చిమ్ము బలమును దూరమున ♦ నిమ్మునగు

మైత్రి కీర్తిగల దలంపను ♦ మానవ్యచింత.

జయం—అడియే నాకుఁ గావలసినది.

(తెరవోరి గాట వినిపించుచున్నది)

జయం—అ నృదూతన కంతస్వగ్గం శెప్పిందో చూచితివా?

ఏమిగానము!

నీ.. వాణీమహాసతి ♦ వాయించునీశార

నా బిడియంచు భా ♦ నముశఁదోప

సంగీతరసమీల్లు ♦ గంగాప్రవాహమై •

బారుచుండెటంచు ♦ మనికఁదోప

హరిభక్తి యీరీతి ♦ సంతారమెత్తేనా

యనగ విసెడివారి ♦ కాత్మదోప

కోకిలారవమిద్ది ♦ ప్రాకటంబుగనంచు

చిత్తంబునాదు న ♦ చెరువుబుట్ట

తే. గీ. సరసమై తనకెడి తన ♦ సర్వమురెత్తి

పాటఁబాడుచు నిప్పుడి ♦ బాటనచ్చు

చుండె గాంచినావె! మిగుల ♦ పోద్యముగను

నందముల కిస్కయై యొప్పు ♦ మందయాన

(పరికించి) అదిగో! పాటబాడుటయేకాదు.

చ. అడుగులు మెల్లగానిడుచు ♦ నట్టికొనూచుచు నోరచూపు సా•

పడర; పరీక్షచేయుచుచు ♦ భవ్యవనాబుచు; పాటఁబాడుచు

నడివడిఁ బూలగోయుచు ను ♦ పర్వసతీమణి సుందరత్వముకొ

లలి బురిడింగాదగిన ♦ నాతిని జూచితివే హితోత్తమా.

తే. గీ. తరుణిశాగీర సౌందర్య ♦ తతులు ననము

నెల్లెడలవాక్రమించి యి ♦ స్థైర్యకోభ

గలుగఁజేయుచు నుండెనో ♦ కాంచినావె

దివ్యలూపణ్యసేమ స ♦ తీలూమ! శ్రీ హేమన ప్రసంగాల మున్ను

తే ల ప్రా లి

(మోహిని ప్రవేశించుచున్నది.)

మోహిని—(సాగితము)

(2) సాంగు—మోహిని—జ ఘోషిరాగము—త్రిశ్రీజాతి

1 నాసారిమాయదారి! నాసాటితంత్రీకానీ! కాంచినారెభువిని కామి
నులయందమీరు !లేనిపోని ప్రేమనింపి | మానవులందరైనా చి' మానశనమెల్లగొ
ని | మసిపుష్పపంపుదాన || నాసారిమాయదారి ||2 తంత్రములన్నీ ముగిసి | కలగించితిముంచు | సూత్రము
బట్టినాను | మాకుకయ్యగ నామోహిని నాసారిమాయ||
సీ. మాయకుంత్రమున్ను ♦ మోహినిగూర్చియు

తంత్రుల సరిలుగా ♦ జేయుదాన

పలునేచుమానునాని ♦ కలకాని న చించి

శివములన్నీ నన్ను ♦ కొనెడిదాన

లేనట్టిపోరు గల్పించి ♦ జనుల మన్ను

జతిహూని కెన ♦ బాపువాన

కల్లక్రమలజూసి ♦ కామి కీర గిను

కీర చారుల ♦ నేరవలుగ

తే. గీ. నిదియునదియంచు లేనిక ♦ నెన్నియెచ

చేయఁగాఁగల సతతము ♦ పలువుమీరు

తోడివేశ్యలు నన్ను నం ♦ తోషభాన

మూనిసేవించుచుండగ ♦ నువ్వొయ్యదు

మహారాజుగారు నన్ను బిలిపించి జయంత జయపాలురమైత్రీకి నె
ట్లయిన భంగముగలిగింపమని యానతిచ్చితిడికదా. ఇప్పుడా కార్యంబు
నందు నే నేమరక ప్రసాదించవలెను (జయంత జయపాలురం జూచి)
ఇరుగో వారిక్కడనే తటస్థించినాను.

జయం—(మోహినినిజూచి) మిత్రమా ! తరుణీమణినిప్పుడొకరవుదీరఁగూడనచ్చును చూడుము.

చ. కమలభవుండు వేడ్కజర • కాలము. ఘోరతపంబుజేసి, యీ కమలముఖిన్ సృజించెనట • గానియెడన్ మది నెంచిచూడఁగా విమలస్పృదుత్వమున్ సాగెను • వేడ్కలునిండిచెచూపుగోపులున్ సుమహితదేహసౌష్ఠవము • శోభిల్లుఁబెట్టులు ప్రాణమిత్రమా. భళిరా! ఈయింతుముఖి సుందరనానారవింద సంతర్కనంబునఁ జేసి నాజన్మము పావసంబై నది. ఇట్టితరుణీశిరోమణిని గూడని నాజన్మ మేల? సఖా! ఈమెయెవ్వరో యరయు దమా?

జయపా—అరయనవసరములేదు. ఇది మన పురంబుననుండు వేశ్యయే.

జయం—అట్లయినచో నేటికేయి దీనిగృహంబునకు మనము బోవచ్చును.

జయపా—

చ. హరహర యెంతమాట హితు • డాయులులాడగ నెట్లుతోచెనో షరణనితన్ రమించుటలు • భాష్యమె శ్రేయమునప్రదాయమే స్థిరతర కీర్తి నోవుద • చెల్వగనన్వరె చూచువారలన్ నిరతముమానసంబునను • నీరజనేత్రీయుఁ గుందు మండదే.

జయం—నీనని నట్లేమె షరణనిత కాదుకదా. వేశ్యయేకదా.

కావున నేటికేయి నాకోరికం దీర్చికొందు.

జయపా—మిత్రమా!

శ్లో. గీ. ఎవఁడు ధనమీయ నాతఁడే • ధవుడటంచు

వలపుఁ జూపించుచుగడి ద్ర • వ్యంబు గొందు

కెప్పుడు నిజమైనప్రేమలే • దింతయైన

మాయలకు లంజలకొలుంబు • మాతృగృహము.

తే. గీ. ధనమునిచ్చిన నెపుడు ము • దంబుగూర్చు
 ధనమునీయంగలేకున్న • దరలఁదేయు
 కంచుకాగడక వెదికిన • గరుఁజేదు
 వివిధకు గుణగనోపేత • వేశ్యమాత.

వేశ్యాంగనలపొందు హేయభాజనంబని నీకుమాత్రము తెలి
 యదా? తెలిసియుండియు నిట్లేల యజ్ఞనాథిలోఁ బడెదవు.

జయం—సఖా! అనేకమందయానలఁ దిలకించితినిగాని యీ
 యందచందంబులుగల కుండరకన నెందును వీక్షించి యుండలేదు.
 ఇక్కాంతామణిం జూచినయంతనే మారుదు నాపై శరంబులఁ బరువ
 సాగెను.

జయపా—పెద్దలచే హేయంబుగఁ జూడబడుచున్న యీవేశ్య
 పొందు నభిలషించుచున్న నిన్నేమని వారింపగలను. చాలుఁజాలు.
 ఇంక నీవాసంగతి గట్టిపెట్టుము.

మోహిని—(స్వగతము) అదిగో! రాజకుమారుండును, నతని
 సఖుండును నేదిమో సంభాషించుచున్నారు. ఇప్పుడు నేనొక చిత్ర
 మును జేసి యాపిదప నేమగునో యీ ప్రాంతంబునందుండి వీక్షించె
 దను. (మంత్రికుమారుం జూచి చేసె గఁజేయుచున్నది.)

జయం—మిత్రమా! నిన్నేటికో యవ్వారాంగన పిలుచుచు
 న్నది. ఒక్కసారి బోయిరమ్ము.

జయపా—(వేశ్యను సమీపించుచున్నాడు.)

మోహి—(మంత్రికుమారుంజూచి) మంత్రికుమారా! వచ్చి
 తివా? ఇటురమ్ము నీకొకరహస్యంబుజెప్పెదను. (అని చెవిలో నేదియో
 చెప్పి నిష్క్రమించుచున్నది)

జయ—ఛీ! కులటా! అడుదానవు కాబట్టి బ్రతికిపోతివి,
 (అని జయంతుని సమీపించుచున్నాడు.)

జయం—(జయపాలు సవలోకించి) సఖా! నిన్నా హారాంగన
యెందులకుం బిల్వ?

జయపా—ఏమియులేదు. ఏదో హాస్యము చెప్పెదనని చెవిలో
“వడ్లగింజలో బియ్యపుగింజ” యని పలికి తనదారిని బోయెను.

జయం—ఏమీ! అట్లని చెప్పిపోయెనుగా! సంచనజేయు పలుకు
లెప్పుడు నేర్చుకొంటివి?

(3) సాంగు—జయంతజయపాలుర డైలాగు మోహన-రూపకము

1 జయపా॥ డై వసాక్షీనామాట యథార్థమునుమిసమ్ముమీ॥ డై వ
ఈవేశ్యలమాయమట । లిట్లేలమోసగించుమీ॥ డై వసా

2 జయం॥ చాలుచాలుచలుపుడవని । చాలమోసపోయితి॥చాలు॥
పిలచివడ్లగింజలోని బియ్యమంచు జెప్పనా॥చాలుచాలు॥

3 జయపా॥ అన్యతమాడువాడగాను । అనలసాక్షిగనేను । మససు
కలతపరచిమనల । మైత్రిచెరుప । జెప్పనా ॥ డై వసా॥

4 జయం॥ నాకుడెలుపనిచ్చలేక । సాకుపన్నినావుగా । రాకునా
దుచెల్మికిని చిరాకుగల్గెనాకిక ॥చాలుచాలు॥

జయపా—నీపాదసాక్షిగ నిక్కంబుబల్కితిని. ఇందసత్యమొంత
మాత్రమునులేదు. అనుంగుసఖా! నాసంగతిని వెఱంగియు నిట్లేల
పల్కెదవు?

జయం—ఓరీ! జడమతీ! నీసంగతి చెలుగక మోసపోతిని. ఆహా
ఎంత టక్కుటమారవిద్యలునేర్చితివి? నేనగిలపించిన యారమణింగూ
దలంచి యాకాంతతో నెద్దియోసుభాషించి నామొద్ద సస్మతంబులు
బల్కుచుంటివా?

పె. గీ. బాల్యమిత్తుచును నా భావమును

దలచితినిగాని యీతేలి • దలచలేదు

భారీ గనుగొంటినేమి నీ • మైత్రిమహిమ
చాలుజాలింక నిదె సమస్కారమయ్య.

జయ—(తనలో) అక్కటా! ఆటక్కులాడి యెంతగార్యంబు
చేసెను? ఎన్నడును నాయందు నిందితుని ప్రాణసఖుడు నేడ్చి
బలుకసాగెను. ఇప్పుడేమిచెప్పదును? (ప్రకాశముగా)

ఉ. తల్లినిగోరినట్లునుమి • తథ్యముబల్కుచు నుంటినిప్పుడు
త్తుల్లసరోజనేత్రి రతి • బాంధవలంచిన వాడనేని నా
యుల్ల మసత్యముల్ బలుక • నొప్పుదు నీకడ, నీవెరుంగవే
సల్లలిత ప్రతాపగుణ • సాగర నీవిటలాడఁ బాడియే?

జయం—ఈమాటలకేమిలెమ్ము ఎంతటివార్తై సను నిట్టి సమ
యంబుల దన్యతంబులాడి తీరుదురు. ఆహా! చిన్నతనంబునుండియు
నిన్నునమ్మి పోసమోతిని.

తే. గీ. పామునకుఁ బాలువోయుచు • భవ్యమతిని
జెంచి పెద్దదానిగఁజేయ • సంచితముగఁ
గరుణబూచక కిటచెడి • కరణిగాఁక
నొప్పుచున్నది నీవేస్త • ముద్వీయందు

జయసా—(తనలో) ఆహా! ఇప్పుడేమందు. అయ్యో! ప్రాణ
పదంబగు సఖుడు నన్ను నిష్కారణంబుగ నిందించుచున్నాడు. కట్టా!
ఏమిచేయుదును? (ప్రకాశముగా)

తే. గీ. లేదు నాయంకుదోషంబు • లేదులేదు
ఎపుడు మోసంబుచేయంగ • నెంచలేదు
అన్యతమాడంగఁ దలఁపలే • దాత్మయందు
గరుణఁ జేబట్టిరక్షింపు • సకలసఖుడ

మిత్రమా! బాల్యంబుదిగ నెన్నఁడు నీతో సహత్యమాడక నా ప్రాణ
ములకన్న నిన్నెక్కుడుగఁ జేయించుచు సంసారమునై నను సరకుగొనక

నీతోడిదెలోకంబని చరించుచున్న నన్నీరీతింబలుక న్యాయమా?

జయం—చాలుజాలు ఇక ననవసరప్రసంగముచేయబోకుము.

ఉ. చాలునుజాలు స్నేహితపు • సంగతులకొ గనుగొంటి జక్కగా

బేలతనంబుబూని యని • వేకుడనై చరియించినాడ నీ

లీలను మైత్రి; చిత్రమగు • లీలల వంచనచేతునం చునో

బాలిశ! యంచలేదెపుడు • భావమునందున వేయునేటికిక,

ఇంక మారుపలుకక గృహంబుసవ్వబొమ్ము. నామిత్రత్వమును నేటి
నుండిమరచిపొమ్ము.

జయపా—సఖా! ఎంతకర్ణకఠోరములగుపల్కులబల్కుచుంటివి
మ. అకటా నన్నిటలాడ పాడియగునా ! హా! మిత్ర! యేమందు? న
య్యకలంకాత్ముని పాదసాక్షిగను నా ! యందెట్లు దోషంబు లే
దొకయింతేనియుఁ జెల్లునే యిటులుకో ! పోద్యోగముంబూనగా
నిక నేనేడకుఁబోదు దిక్కెవరు నీ ! వేకాక భూమండలిక.

జయం—

మ. బ్రతిమాలకొ బని లేదుపోదు వినుమా ! పల్మాటలిం కేల, ని
శ్చితముకొ దెల్పితి నీదాస్నేహమికగాం ! క్రింపంగఁ జిత్తంబు, స
మ్మతినిం బూనదికేమిచేసెదను బా ! మ్మా వేగ ననీవిడి, సు
స్థితసౌఖ్యంబునుజెందు వారవనితకొ. జెల్వొందగాఁగూడుచుండుకొ.

జయపా—హరహరా! ఎట్టిమాటలాడుచుంటివి. నిన్నుబాసి నే
నెందుపోగలను. మిత్రమా! నామనంబు బరిశోధించుట కిట్లులాడుచుం
టివా లేక నాకర్మఫలం బిటులుండెగా. నిన్నువిడనాడి తృటికాలంబై
నను శీనంబులతో మనగలనా? నీహిచ్చమై నేనెప్పుడును ద్రోహంబు
నలవలేదు. అట్టిదేదైన మింజేనేని గరు శింప్రము.

జయం—(స్వగతము) ఇటువార్తకు నన్నిచర కెంతమోసము
చేసినావో. ఈతనిస్నేహంబున మరగి నేను సంసారసి ఖంబులు గూడ

మఱచియుంటిని. ఇంక నేను నేటిదిసంబున మాతండిగారి సెలవుగైకొని
మాయత్తవారింటికిగి జాయందిలకించెద.

జయపా—న్నేహితుడా! నాప్రార్థనమంగీకరింపవా.

జయం—ఇంక నీవాసంగతి దలపెట్టకుము [అని నిష్క్రమించు
చున్నాడు]

[4] సాంగు—జయపాలుడు కీల్వారాగము—ఆదితాళము.

1 ఎంతచేసినీవేశ్యతా । మంతనమున మామైత్రిచెరచెనయ్యె॥ఎం
పిలచినన్లగింజలోననున్నది । బియ్యపుగింజనిపలికె । నాచెలుపుడి
ట్టిమాటసమ్మకెంతయు । నలిగినన్నబోనడచె॥యాయలఘుచింత
తన్బొద్దిదాటిబ్రతుకుదు । నననిలోన హాశారీ । గిరిధారీ యేదా
రీ । దనుజారీ॥ ఎంతచేసినీవేశ్య॥

2 ధరణిలోన వేశ్యకాంతలెంతటి । తన్త్రమైనబచ్చుదురు । శరణివారి
చేట చెరగనేర్తురు విరతురావమోకాల । యీసరసి జాండము
బంతులట్లకొని చక్కగనాడెడువారు । మననీరు । ధననారు । లిల
వా॥ యెంతచేసినీవేశ్య॥ యెంతచేసె॥

జయపా—అక్కటక్కటా! ఆమామలాడి యెంతచేసినది. దా
నిమూలంబునగిగా మాన్నేహము భంగమైనది. అయ్యయ్యా! తృటి
కాలంబైనను నన్ను బాసియెరుంగని మిత్రుండు నన్నుబాసె. హా! దై
వమా! నాకట్టిచింతగూర్ప నీకు న్యాయమా. (యించుక యూరకుండి)
న్నేహంబునకు మించిన నస్తవ మరెయ్యెకంచులేదుకదా. ప్రాణమిచ్చునడ
గు జయంతుడెన్నామైత్రి నలదనినిరాకరించినప్పుడు నేనీపురంబున నుండ
నేల? నన్యాపివేషంబు ధరియించి నాయుచ్చవచ్చిన స్థలంబులందుఁ జరిగి
చుచుఁ గాలంబు గడపెదను. [నిష్క్రమించుచున్నాడు]

[వెంటనే మోహిని ప్రవేశించుచున్నది]

మోహిని—(స్వగతము) నాతంత్రము బాగుగా ఫలించినది. వీరిరువురమయిత్రానికిని భంగముకలిగినది. అవును భంగము కలుగ కేమగును. నేనుచేపట్టిన కార్యము మరియొకరున జరుగునా. ఇంక నేనీదింగతి రాజుగారికిం దెలిపి బహుమతిం గొనియెద.

[నిష్క్రమించుచున్నది]

ఇది ప్రథమాంకము.

సంగీత

జయంతజయపాలము

ద్వితీయాంకము.

పాంచాలపురము.

(ప్రభావతి-సౌధము)

(5) సాంగు—జయపాలుడు కళ్యాణిరాగము-రూపకము.

1 పాలనీశ్వబోలుచెల్మి || సామనజెనుగా || దై నవిధిని || పాల || ఏల
బ్రతుకుసఖునిబాసి | యెందుజొచ్చెనా | కట్టెనగుచు || పాల ||

2 మాయదారి పాడువేశ్య | మాటసెల్లెగా || మాయెడలను || మా ||
మాయవసేపుతుడు | దాయయయ్యెగా || ఏమిసేతు || పాల ||

జయపా—[సన్యాసి వేషముతోఁ బ్రవేశించి] ఆహా! కాలమం
తయు నొక్క-తీగునఁగడప నెన్నోకిని నరంబుకాదుగదా. తృటిలోనేమి
సంభవించునో యెవ్వఁడు నెరుంగలేడు. బాల్యమునుండియు నెన్నఁడు
ను నెకబాయని మామిత్రత్వమునకు భంగముగలిగినది. ఆహా! మిత్రు
నిపైఁబ్రేమ యెంతచేసినది. సన్యాసివేషమునగూడ వేయించినది (పరికిం
చి) ఇదియేకదా. నామిత్రుడగు జయంతుని ఛార్యగృహము. అతని
పైనుండు ప్రేమమును వీడచేన యత్త వానింటి కరుదెంచునతని కెరుకలే
కుండ వెంటబడి వచ్చితిని- ఇప్పుడు నేనేమిసేయుదు? (ఇంచుకయూ
రకుండి) చేయుటకేమున్నది- ఈయనగుపై బరుండెనను-(అనిపండుకొని)
మ|| సతతంబుకొ ఘనమైతి|| పొసెనగ సేల్ • శయ్యాతలబందుచ
క్షితిపాలాత్మజతోడఁ బండుకొనుచు • జెల్వొందు నేనిప్పుడా

హితుడై బ్రేమచపీడలేక యకటాయితినైపైఁ బండితిఁ

స్థితకేమందుచుజెప్పు గాఁడదమొక్కఁ ♦ స్నేహముబంధులునక.

ఎన్నటికైనను స్నేహితునితోఁ గలసి సంభాషించు భాగ్యంబు
బుద్ధునా, ఆభాగ్యులులేకపోయినను నానని ముఖకమలకాదగ్గరలుచే
తనయిరు నామహిమ మొకత వోర్పొనఁ సుమందు. (ఇ చింతయూ
రకుండ్రి) ఆహా! నిశ్చయమన్నను రాకున్నదిగదా. నిలుచున్నను, గూ
రుచున్నను, మేల్కొనియున్నను, శఱునించుచుండినను, మిత్రులి సం
భాషణయే విసంబధిన్లుచును. (జయంతునుద్దేశించి)

క. నడచితినే సమాటల

కిడుగై సంధాఁడి యెప్పు ♦ డతఁహార్షిరుడై

ముడిచితినే పరధనముల

విడనాడగ నేటికయ్య ♦ వీరచిత్రా.

ఇంతకును మనమెత్తిన భంగముచేయుట కావారంగినగో
ముఖ్యకారణము. (మోహినినుద్దేశించి)

తే. గీ॥ పరంగ జయస్వామిగులు ♦ భన్యమైతి

లరచు డే. గవేయుటకునై ♦ క్షిప్రమున

బుద్ధుకను బొందియుండె గా ♦ బోలునకట

నిక్కమంగఁజూడ నీమోహి ♦ నీజగంబు.

(జయంతునుద్దేశించి) సఖా! జయంతా! పరిపూర్ణజ్ఞాన సంప
న్నుడవగు నీవుపూడ న్జ్ఞానాన్నితోఁ బండితివే. నాపల్కులనించుకయు
సమ్మకపోతివి. అక్కటా! నామైత్రివీడితివి. (అంతలోఁ దలుపుదీయు
చప్పుడు విననచ్చును)

జయపా—(తలుపులుచప్పుచువిని) తలుపుచప్పు డగుచున్నది.
రెవ్వరైన నివతలప నచ్చుచుండిరికావోలు. ఇచ్చట శయనించియున్న

నచ్చుజూచి యేమియు నుండుకదా. సర్వసివేషభరుండై యున్న నన్నెవ్వ రేమననెందురు.

ప్రభా — (తలుపు దీరికొని రాజగోపానికివచ్చి ఆహా! నేడే
తయరై బ్రాద్మనోయినది. నాకును నచ్చియున్నట్లుచేతగదా యిట్లు
లాభస్యమైనది. ఇందుకామేదియెంతయూగ్రహించునో. కానిము
త్స్వరగాభోయి నాకును నివ్రామిది లేనకపూర్వమే యరుడెంచెన.

(సహచరున్నది)

జయశా—(ప)భావనినినితోకంది) ఏమిటి! ఆశ్చర్యముగచున్నది.
 ఈతరునేమిటి యెన్వరో యెచటిగా నెక్కడికో జోప్రచున్నది. (అలో
 చించి) అంతపురపరిచారిక కాదుకదా. అయినచో నర్థనిచ్చమందుబో
 ననేల? నామసాముగదామాహరి మమమానము జనించుచున్నది. ఎవ
 నై ననేమి? ఈమెయొక్క శిశువునో! సమకరుక లేకుండ వెంటనేగి
 యుదంతం బొరసెద. (అని నడచుచున్నాడు)

(అ. ప. కైరవేచును)

(చె. పరిగ్రహము)

ప్రజాశాసనము. — మేడలి సాక్షము.

(తనలో ఆకస్మికమునాకజూచి) ఆహో ఆకాసానపిల్లలతోడినచ్చర
త్తం అవుడే ! చాలహారంపోయి డి నాముద్దలమితారి పభావతినాని
భాగమురాగన్నదే! ఆయచగున్న లిష్టజేబుచ్చుకో యినేబుచ్చుకో
యని చూడలేక నాకన్నులు పొడిగన్నలైపోయినవి. అబ్బబ్బాపానిం
యిసుగుతోడిగద! మారాస్యం ఓరికితెలలేమకద! వెలిస్తేవాపానాలు
పోయినట్టే సందేహనూ కావోలిష్టితోపొన్న పానాలు తీర్తాదేమో
నిని బయటగునుండాద కాని అదేరెడకానినగుదు గాని ముంద్యో
హామనుతలంచుకుంటే నావన్నతా కాకనామల గుంజ జలప్రవాహ
యిరాని మెచ్చాతాది కన్నులకాని అబాయనినాకు విచ్చెప్పుతాది

కరచేపము కొట్టెభూతము కానరాదు. సీవాలెక్కతాయి. కూడుపై
చదు. ఏమిచేయను మరొకరి, చిజానికి తలిస్తే యెదవపనికాని ఓడిపెల్లా
న్ని మరోడాతగుక్కొనిసిగ్గులేక వాసబాసి యెదరు పోకిరీలంజకొడు
కులు నావంటివాళ్ళిన్నాడు గొంతిసూనాపుష్కలసేత ఆరాసపిల్లనాకు
లబించిందికాని అంజరికిలబిస్తూచా. నాపుష్కలనాబాగ్యం. నాలదరోట్టం
మంచిదీ ఏంసెప్పుమా. యీయూలికాలస్యంవాని. మొగుడుగీసిరాజేదు
గండ (ముందుచూచి) అదిగో అదిగో నామీగారికస్తైనాగురువిందపూ
లబంతి తక్కుచూతారుమా వస్తోంది. రానీ దీనితస్సజెడా నాతడా
ఖామాపిస్తాను.

[జయపాలుడు రహస్యమున నెనుకనానికి వచ్చుచుండ

ప్రభావతి ప్రవేశము]

వెంకడు—అదిగో అదిగో నా రహస్యాలమూటవచ్చినది రారా
అయితే ప్రభావతి నేడి త జాగ్రత్తనైనానో చెప్పుమా?

(జయపాలుడు కనబడనింజ దాగియుండుచు)

(6) సాగి—వెంకడు—బాగుచ—ఏకతాళం

- 1 ఓసోసిరాసపిల్ల వొచ్చేసినాడే! చూచుకోవెనాదీతమాస॥ ఓసిపిల్ల॥
చూచుకోవె నాదీతమాస॥ నిసిరేతిరాయెకదె । నేడేలరావే ।
వసివాడినాయీయాల॥ ఓసిపిల్ల వసివాడినాసేయీయాల॥ యి
ప్పుడేవస్తావో యికనేవస్తావో । యెమరొచ్చిసూసూతున్నానే । కా
సిరసప్పుడై న సీవాచుంటికి । వొప్పతగ్గిపోయె । చూపుకో
లగిపోయె । యెప్పులవచ్చాచాగివసి । ఓసిపిల్ల॥
- 2 యీయెరుగుబాబో । యీపాపిల్లగొడతాను । ఏమేయితిబాగు
సేమా॥ ఓసిపిల్లయేమే యింతబాగు-

ముద్దులిత్తానుదు | వుచివేపుతోను కి | నుద్దులాడవేమె శోభా
నమురాచె | మొద్దులాగపల్కుచేమె | ఓపిల్ల గద్దారితనమాకు
నాతో | సీనితపద్మాపుచ్చాదేలెచిలుకా | సెప్పావేమి | ఓపోసి
రాగసిల్లి||

వెం:—(శ్రీభావసాజుచి) అన్నలమన్నా! కేడింతయాలస్య
మోదేమి?

జనునా—(స్వగతము) ఈవెచూచి మెచ్చోకెలియకున్నది
సీహచూచియు మేదయని తెలియుచున్నది. అయినను నీమెయేమి
ప్రశ్నార్థమిచ్చుచో చూచెదను.

ప్రభా—ఓయీ! మేదరనాయకా! నేటిదినంబున నాభర్తయ
రుదోమిటంతేసి యాలస్యంబై నది. కావున తుమింపుము.

జనునా—(రసం) హా! తెలిసింది. ఈమె తప్పక యీపుర
బునేలు నానకంబునయు, నామిత్రుడగు జయంతనకుభార్యయు
నైయు. నను “నాభర్త నేటిదినంబున నచ్చటంతేసి యాలస్యంబై
నది” యని నక్కా నీ చుచున్నది. నేటిదినంబున నిచ్చటికివచ్చినది నా
మిత్రుడైకదా.

దే|| గీ|| సీచ మనెచమూచును ♦ దోచుచు

శిష్టమగ్ధార్థవాక్యము ♦ కేససేయ

బుద్ధిపుట్టి మమూచును ♦ మోహ మహాహ

యెట్టివారలకయినను ♦ నొచిచూడ.

అయినను ముందుగఁ దొండరపడినెల. క్రొకను నమన భాషణ
నిండును.

కాక—ఎరిగ నని నీవని విచ్చినా కా! జయంతజేనా?

ప్రభా—కాక మెచ్చెదను.

జయశా—(తనలో) ఇష్టమిది స్వప్నమయినది. ఈతరుణిజయం
తుని భార్యయే. అక్కటా! ఇందుకేమినిచింతింతు.

మ॥ జననంబంబెను రాట్కులంబున మహా ♦ సాధాగ్యముగ్ గాంచిను
రసదూరుండగు మాజయంతునకు భా ♦ ర్యాగర్నమై శేనేశ్
వనితల్ భక్తిమొలుగ్ నిరంజరము సే ♦ వల్ సేయగానుండు, ని
వ్వనితారత్నము సిగ్గులేక యక్కటా ♦ భావ్యంబె యిల్లుండగ్.

అహా! వాననంబగు వంశంబునఁ గళంకముప్రసించుట యి
ట్టివారి వలననేకదా.

క॥ ఎక్కడరాక్షసము మది

ఎక్కడ మేదఁకులంబు ♦ నింతేనియు లో

ఎక్కట సిగ్గుచుంబూనక

యిక్కన్నియ నీనిఁగూడు ♦ తేడతలంపగ్.

(ప్రభావతీనుద్దేశించి)

తే॥ గీ॥ నిన్ను గుణరాగినెంచె ♦ సీధవుండు

కలటనై యొప్పుచుంటివి ♦ కోర్కెమీర

నుభయకులంబులకెరికి ♦ నువ్వొన

భంగముగ్ గల్గజేసితితి ♦ పాపచిత్త.

ఓసీ ! ఛండాళి! నీవు వేశ్యవై జన్మించుటకు మారుగా నుత్త
త్రియకాంతనయి పుట్టితివి సమూలంబున నెంతమందికి దుగ్యశంబు సం
భవించునో యెరుంగలేకపోతివి.

వెంక—నీభతఁ మేవచ్చిన నీవు నాకడకురాకుము. నీదాఁసిది
నాదాఁనాది వేగివామ్మ.

ప్రభా—నీవ్నానమ్మియున్న నన్నుఁజూచుమాపునఁ జూడెన్యా
యవిగా. నీచేనాకు బ్రాసరి మది నంతోషనడచుమిటి.

జయపా—(తనలో) హా! ఈసులట యెంతసిగ్గు వీడిపోయితి
చున్నది. ఈ ముగ్ధుడు వీరినంగతి నెఱబాదుకొక యెట్టి కగ్ధకతోరమగు
పల్కులచుగ్గడి మచున్నాడు. అక్కలా! భగవంతుడి మోహమనుదాని
నేలనృప్తిచెనోకదా!

వెంక—ఇంతచిన్నాడయితే తనయింకే ప్రేమించిపోవుచుగదా యిక
నీకుచూ నాకుచూ యెట్లుపోవుచున్నాడు?

ప్రభా—నిన్ను ఎడనాడెనుగుచుచుకొంటివా. అట్లున్నట్టికిని
తలవలయు.

వెంక—ఎప్పుడెప్పుడే సిద్ధవు?

ప్రభా—నువ్వెఱిగింపుచు నున్నది నీలకెడను.

జయపా—(తనలో) ఈయన భార్య లేనంతకాలమును వీనితో
నుఖియిగా వర్తింతుమిన్నది. ఇప్పుడుదాని సుకులచుపుట్టినింటికడ పెద్ద
కాలము పడుకొనినది నాకిది దోచుచున్నది. దోచుచు నందరునిట్లేయెను
గురా? ఎక్కడచో యెట్లున్నదియుండును.

వెంక—ఎప్పుడైతే నీ సంతానము కేగివలసిదానవేకదా ?

ప్రభా—అట్లయినచో నీ దగ్గరనున్నకీర్తి నాచేతికొనగుము ?
చిత్తంబున భీతిలేక నిడరెంచుమిన్న నానాధునిక జంపవచ్చెదను. సిద్ధప
ము మిమ్మావీల వర్తింపనమ్మను.

వెంక—అట్లు తప్పుక చేసినవా ! అట్లునైనచో గానిముత్త.

జయపా—(తనలో)

మ. నీలకా ప్రాణాశ్రయి నీ నీ మనలో • గోరెక్కొనినోకచివే
తులువా! మేనది భీతిలేక యింక నీ • తోగొనాడియున్నట్టి యీ
లబకక భరించుచు నీ మును నా • స్థానంబునకొడప్పుదే
యిల మిమ్మిద్దరెడలించుచు నీరు పడు • చింతెనియుచుచామగా.

(7) సాంగు—జయపాలును కమాచి ఆటతాళము.

- 1|| ఎంతకై నను తగినదానవె | యింతిగర్జనానెసె | కాంతుగొంతుక
కోయనెత | కార్యమున్ దలపట్టె || ఎంత||
- 2|| మేకవన్నెల పులివై పతి | మింగజూచితె ఘాతకీ ! వీకతో
మేవరిని గూడుచు | విధునిజంపగ నెచితే || యెంత||
- 3|| అక్కటాస్త్రీజాలి ధారుణీ | నెంతకై నను చాలదే | మక్కువలు
చూపించినిషమయ మానసంబున జలగన్ || ఎంత||

(ఇంచుకయాలోచించి) ఆహ! కలికాలాబుస నెన్నిచిత్రింబులు
గనుపించుచున్నది. స్వమలస్వగౌరవా మానసంబులకుగంటిపవి. లక్ష విధ
నాడబడినది. సజ్జనులకు హాని తేడలంచు దుర్మాస్తులచేతులు ప్రబలిరి.
కూటసాక్ష్యంబుగొనంగి సనంబుగొనుచు మహానుభావులమని పిరివీ
గు నవివేకులా పెక్కుమందికలరు. పార్థివసలగీరొప, తుదగుదానిక
బ్రతుకై రంతై నను నిచ్చె నేని పరుపుపోవునేమోయని తలచుచు, మం
త్రులహస్తంబున బొమ్మలులాగున నామభూనేతలుచెలసినారు. గురుశు
శ్రూషజేసి సమస్తవిద్యల సభ్యపించి తుదకు గురుపై గాలుద్రవ్వ
కొంటెశిష్యులు ప్రబలుచుండిరి. పెన్దిపెన్దియద్యోగంబుల కాసించికొం
దరుకుమతులు తమభార్యలయెడలకేయు దుర్మానకృత్యంబులు దలంప
కాదుకదా. పతిసేవవిడచి ద్వైచీనృత్తిబూని చంచరించు సంసారత
రుణులుసిగ్గులేక మందపాండలుగ బయలుదేరుచుండిరి. నేడువిటకాని
పై బ్రేమచే ననభరణ మగుూడ, జంపదలంచుగాంతిను గన్నలారగంకి
ని. ఓహో! నొపంచంబున నిక నెన్నిమాయలు కలనో!

ప్రభా—మేకరనాయకా! ఆలోచింపకకత్తి నొసంగి పంపుము.

నెంక—(కత్తిరొగన) ఇదిగోసీపీకాని మేలచేదెదనో నుమా
పేరికై న వెలిసినదో సమాటకేమి ముందు పుట్టమునగును ఎలాగై న
నీమగని తుదముట్టించినదో మనము యిచ్చుచచ్చిన్లు తక్కెరబిక్కెర

తాడుకొనుచు పాణాలున్నంతవరకు హాయిగానుండవచ్చును.

ప్రభా—అతిరహస్యముగజరిపినట్లైనది (నిష్క్రమించుచున్నది)

నెంక—(నిష్క్రమించుచున్నాడు)

జయపా—(స్వగతము) ఈపాపాత్మురాలీశుమ్మని బొందుటకై భతంజపుట కేగినది. ఆహా! నాపాణమిటుగ్రహపజయమునుబాద్య హస్తంబున మడియునా. అక్కటా! ఇప్పుడేమిచేయుదును! (అలోచించి) దీనికి నాలోచించినేల?

తే॥ గీ॥ పాణమితునివేగ జంక్షుంజునున్న

యతిననిష్పాదు నాదించి యుగంజము

పాణములగా విహరించు భక్త్యుహాస

మంచు జిత్తుబుచ్చుమన ద లంఘనాడ.

కావున నేమాత్రమును జ్ఞానులయక నీమెచెట్టవేగి యెట్టులైనను నాపాణమితుని ప్రాణంబుల గాపాడెనను. (నిష్క్రమించుచున్నాడు)

రంగము—ప్రభావతిసౌధము.

ప్రభావతి—(ప్రవేశించి రలుపునీసి) అండరుచు నివానస్థనే యున్నారు. నాకార్యము నెరవేర్చుకొననచ్చును. (అనినిద్రించుచున్న జయంతుని నమింపించి) ఆహా! ఇప్పుడు నేనీతనిజంపనలశివదేనా. ఇట్లా చరించితి నేని యీరడు మడిసిన యశంతరము నా మొగంబులూచువారె వ్వరు విలంతునై రెండురులకంటఁ బడఁలరా. భరణుజంఁగిన మహా పాతక మెన్నటికై ననుభోవునా. ఒక కీళ్ల ప్రపంచమున కీసంగతిముందు ముందు వెలిసెనేని నన్ను నిందింపరా. కావుననీకార్యమునేయగుండుట యేమేలనితలంచెద. [అలోచించి] ఇప్పుడిక్కత్యంబువేయుట మానితి నేని మేదరిన్నహమునకు భంగమునచ్చును. అతనిగాని యొక్కతృటి కాలంబయినను మనగలనా కాపునా నేననుకొన్నకార్యము చేసికొన (కత్తి నెత్తి) శరీరము కంపమెత్తుచున్నది. హృదయంబున ధైర్యమాగుట

లేదు (ఇంచుకయూరకుండి) టక్కటా! ఎంతపాపకార్యము సేయదలం
చితిని. భార్యనుచేసలార జంపవలంబుకొంటినే. (ఆలోచించి) ఇంకనా
లోచించినదో బ్రయోజనములేదు. ఆలశ్యంబయినదో ముప్పువాట్లు
ను. ఏమైననచే నధించితరెదను. (జయంతుని కంఠంబునొకినేయుచు)

జయపా—(తొండరగాఁ బ్రవేశించి)

శా॥ ఘోరంబైన నభరానిబాని మద్యో • గొంకేమియులేక యీ
మూరాకారు నధించి మేనకొం • ప్రావిర్భవున సూతగా
ధీరస్య బుకాచినట్టి నిరుస • ధి నేను వారింపగా
జీవన్ సచ్చునుమంటి చంపఁగిమి రా • వాణ్నిప్రాప్తేశ్వరున్.

(ప్రభావతీకరము బట్టుకొనుచున్నాను)

ప్రభా—(జయపాలుంజూచి)

చ॥ ఎరవపునోడి నీనిటు లో • కొతభయంబును బూనకుండ, భూ
ధనసుత సాధరాజము ను • పాలునొచ్చి కరంబుబట్టు దే

జయపా—

ఎరవపునైన నేను రమ • టీ సలిపి గనున్ నీన్న భూ
ధపునకుబట్టియీ నుగ • నుననచ్చి నిట్టిహపుతోన్॥

(8) సాంగు—జయపాలుమ జంగలారాని—నూపము

1॥ ధీధి కులపాసనీ । పతి । జెండినావొకో । నీమమేవర్తకై దున్నీతీ
బూనెదే ॥ ధీధీ॥

2॥ గౌరవరాజులొంబుధి । గరభముభంగి । మారణగారణనై జన్మం
బు గొందితే ॥ ధీధీకుల॥

3॥ నీకతనరాజనంశ నీతిమాసెనే । లోకము నీయపవశము నీలోల
మయ్యెనే ॥ ధీధీకుల॥

(చచ్చిపడియున్న జయంతునిజూచి) హా! కులటా! నేనురాకము
నుపేయంతంబునొందించితివా. ఛీ! పాంసురాలా! ఎంతకూరకృత్యంబు

గావించితివి! నీచకులుండగు మేలరింగూడిసౌఖ్యంబులందఁదలంచి యిట్టి కూరకార్యం బొచరించితివా. ఈపనినీవుజేయుచుండ నెవ్వరుజూడరని. తలంచితివికాని యంతఃక్షచరులగు సూర్యచంద్రాదుల కెరుకలేనిదీప్తి పంచంబునందుండునా. ఓసీ! పాపాత్మురాలా! తుచ్చుబగు నిహాలోక సౌఖ్యంబులకాసించి యెంతమష్కార్యంబొనరించితివి. ఈపాపమునీకెన్ని జన్మంబులకై ననుబోవునా. నీవుబుట్టుటంజేసి వంశంబునకుఁగూడనపకీర్తి నచ్చినదే. ఒక్కొక్కసమయంబునందుఁగఱికివానికై నను గొర్రెఁగోయూ టకుఁ జేయిరాకుండును అట్టియెడ దైవమానసుఁడగు ప్రాణనాథుని కంఠము తరుగుటకు నీచేతులెల్లాజ్ఞానోకదా. అవును మోహమే చేతులూ డించును. కరకుతురకగర్భంబునఁ బుట్టుటకీ మారుగా రాజవంశమున జన్మించితివిగాని, రాజపుత్రికాగుణంబులుమాత్రము కంచుకాగడఁజెట్టి వెదకినను గానరావు. జారినినై ప్రాణేశ్వరునిఁ జూసిననిన్ను ముక్కము క్కలుగాఁజెక్కినను పాపంబుసంభవింపదు. (జయంతునిజూచి)

తే॥ గీ॥ అనుఁగునఖండ! కులట భార్యహస్తమందు
ప్రాణముంబొసిపోతివే ♦ పరమనిత్రీ
నన్నువిడనాడి కృపలేక, ♦ యన్న! నిన్ను
గానఁజాలనై తిని కాల ♦ కర్మగతిని.

హా! మిత్రేశేఖరా! మనస్సేహభంగ మెంతచేసినది. నీస్నేహ మువీడినప్పుడే బ్రతుకుటదుర్లభంబనితోచిన నాకు, నీవుస్వర్గపురంబునకే గుటకనులారజూచి ప్రాణములతోనిల్వగలనా? అయ్యో! నన్నుమరచి పోతివా. నేనెంత బ్రతిమాలుకొన్నను నావాక్యంబుల నాలింపక నన్ను దోసిపుచ్చితివి. అయ్యో! నాగతికేమనినగతు, నీవులేని యీ జన్మమునాకేల? అతిమృదువైన నీకంఠము కులటయగునీభార్య సజకు చుండ నీవెల్లార్చితివోకదా,

ప్రభా—[తనలో] ఈతడెవ్వరో తెలియకుండెను. ఇప్పుడు నేనుమాటాడక యూరకుంటినేని ముప్పువాటిల్లును. కావున నొక్క చిత్రమును బన్నియీతనిని రాజభటులకప్పగించెదను. (ప్రకాశముగా) ఓహో! రాజభటులారా! ఎవ్వరో యెక్కడున్నాడు భీతిచేక నాసౌధమును జొచ్చి నిడుచించుచున్న నాభతమును జంపుచున్నాడు. సత్వరంబుగవచ్చి రక్షింపుడు రక్షింపుడు.

[అనిగిగ్గరగాఁ గేగలిడుచున్నది.]

[అంత నిరువురురాజభటులు ప్రవేశించుచున్నారు]

రాజభటులు—(తొందరతో)

ప్రభా—ఆతడే. ఆతడే.

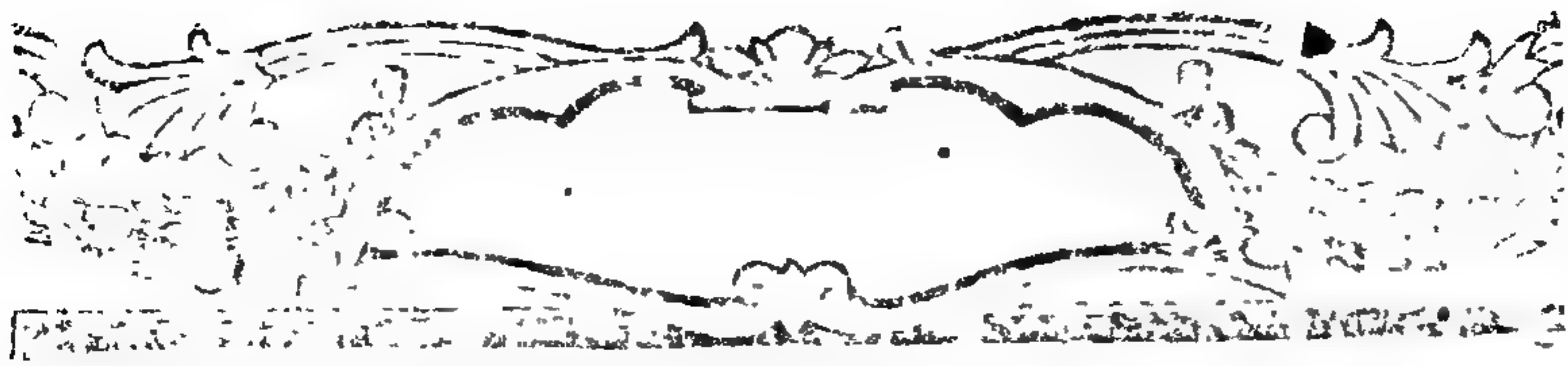
జయపా—(స్వగతము) ఆహా! కాంతలెంతకై నను జాలుదురు. ఈటక్కలాడి యొంతమాయపన్నినది. అక్కటా! ఇప్పుడు నేనేమిచేయుదు (ఆలోచించి) చేయటకేమున్నది. . ఎన్నియనష్టలుప్రాప్తించునో వానినన్నిటిని ననుభవించుటకు సంసిద్ధుడనై యుండుటయే కతవ్యము. (ప్రకాశముగా) రాజభటులారా! మీరాలోచింపననసకములేదు. ఈరాజనందనునిసథించిన దుర్మార్గుడను నేనె నన్నుమీయిద్దవచ్చినట్లు చేయవచ్చును.

రాజభ—రమ్ము. నిన్ను మేమిప్పుడు కారాగృహంబునఁ బట్టవైచి తెల్లవారినిపిద రాజుగారి సన్నిధింబెట్టెదము. (అనిజయపాలుని కారాగృహంబునకు దోడ్కొనిపోవుచున్నారు)

ప్రభా—ఇచ్చటికి నాహృదయము చల్లబడినది.

[నిష్క్రమించుచున్నది]

ఇది ద్వితీయాంశము.

సంగీతజయంతజయపాలము

—❦—❦—❦—
తృతీయాంకము.

[కారాగృహము]

జయపా—(ఓసోహో) కట్టా! రుదక వాయస్థయిట్లుగారి బరణమించినది.

(1) సాంగు—జయపాలుడు సింహకమాచి, అట—పామగయే.

1॥ హనిధి చైదమూలు | ఆశ్చర్యములు॥హనిధిచై

పున్నెనునకునే | బోవ పాపమెదురయ్యె | యెన్నరాని | బన్న
మందె॥ హనిధి॥

3॥ సనులమాటలనే | సత్యమందురుధాత్రి | అన్యతము కాపురు
లాడిన మాటలు॥హనిధి॥

దీనికొత్తకును వగననుగాని మిగుని మరణంబునకు మాత్రము
వగచుచుంటి. (ప్రభావతినుద్దేశించి) హా! చపలచిత్తా! జారినో! గోము
భిన్నాస్రమా! ఎంతటిదానవే రాజభయలకక న్నెక్కినూయబన్నినన్ను
కా రాగ రనివాసునిగాఁజేసితివి. ఆనమయగబునకుఁ దప్పించుకొనుటయే
ప్రధానంబని తలచితివి గాని నెమ్మదిమీఁద సత్యముబయలుపడునని
యెదుగలేకపోతివి. నిరతంబును జయమొనగలిసి చరియించు సేనకల్గి
శౌరిక నాతనిని స్వర్గంబునకు బదు నుచ్చరించుమఱినిగదా నందనో
ద్యానంబులందు విహరించు నేనిప్పుడె కారాగృహంబందు విహరిం
చుచుంటివి. అత్రును పురాతనప్రకృత్య నుచి ధనింపకదీరునా.

పీరినేనుఁడు—(బ్రహ్మచారి) కారాగృహంబునకున్న సత్యాని
జయమును పురాత్రుయందు లభించెను తీరికచేరమును మార్చుడి

గారు విచారణసేయబోగా నేను వారినివారించి యందలి నిజము నా రసెదను గావున మూఁడొకఁడు లందును గడువీయుడని కోరగా నా రందులకు సమ్మతించిరికదా. (అబ్బోచి) అసన్యాసియేమి? అగ్ధరాత్రి యందు నిశ్శీతితో రాజపుత్రికాసోదరి జొచ్చి జయంతుని వధియిం చెనులేమి, ఇది నా కమిక్కిలి యనుమానముగనున్నది. కావున నిందలి నిజమైనయుదంతం బీసన్యాసిచే కనుగొనవలెను. [సన్యాసిని సమీపించి]

తే॥ గీ॥ సీమరూపంబుజూడ ము ♦ నీంమ్రభతి

గానుసించుచునుండెను ♦ కరుణలేక

చేడను బడనైచె నెచ్చెడు ♦ చెప్పుమయ్య

న తనంబునుగూర్తు నీ ♦ స్వాతమునకు

జయసా—

తే॥ గీ॥ సీవునచియించుకట్టుల ♦ నేను మునినె

కాని నాదుపురాకృత ♦ కర్మచశము

చేతఁ బొందఁగాగలిగితి ♦ జరిను నేమి

పల్కుటకు నోరురానియ్యె ♦ భస్యదరిత.

అయ్యా! నాయందుఁ గృపాంతరంగుడవయి నా క్షేమమాలింప నెంచిన భవదీయనామందెద్దయో తెలిపి నన్నానందపరచెదవా?

వీర—ఓయీ! నేనెవ్వనినో కనుగొనలేకుంటివా. ఈపట్టణం బేలు మహీపతికి నాత్మజుండనగు వీరసేనుడ.

జయసా—రాజకమాతా! అట్లయినచో నంతయుఁజేలిసియుం డియు నడిగెదవేల? నీసోదరీ శోభనాగ్ధరాత్రియందుఁజొచ్చి యామి భతము జరిగినది నన్ను దెదసాలయంపు వైచిఁసంగితి నీ నెఱిగింపది

కాదా.

వీర—జయసా! నీవు ఇది నిజమని జూబెనా?

జయసా—విజయుగముకనే నాకట్టి మ విధిపఁబడినది.

వీర—ఆపలుకుల కేమిలెమ్ము. నీవు సన్యాసివేషధరుండవగు నొకక్షత్రియకుమారునివలె గాన్పించుచుంటివి. నీవేషము నేటికి ఖరించితివో చెప్పుము. నీస్వాంతంబున భీతిజెంద నవసరములేదు.

జయపా—అయ్య! నానిజవలె—మానముతోనే కేమిపనియున్నది

వీర—జయంతుని వధనుగూర్చి నాకనుమానము బుట్టుచున్నది? ఆకారణంబున నిన్నడుగుమంటి సందిమంబుదక వచింపుము.

జయపా—సందియ మేమున్నది? ఆతనిని వధించిన పాపాత్ముడను నేనే.

వీర—నీవు వచించిన వాక్యంబు నేనుసమ్మజాలను. ఈసంగతి నిగూర్చి మాతండ్రిగారు విచారింపఁ దలంచేయుండగా, నిందలి నిజంబు నేను గనుంగొనెదను గాన మూడుదినంబులు గడువీయుడని కోరితి. అందులకు వారు సమ్మతించిరి. ఆకారణంబున నేనిప్పు డిచ్చటకువచ్చితి కావున నింజలి సత్యంబుతయు నీనలనఁ దెలిసికొనవలెను.

జయపా—జరిగిపోయినదానిని నీవు మరల బయలునకుఁ దేదలంచుచుంటివే. అనవసరముగ లేనిపోని శ్రమయేలపడెదవు?

వీర—ఏమియు నెరుంగని నిన్నన్యాయముగఁ జెరబడవైచి నను కెంతయు విచారించుచున్నాఁడ.

జయపా—జయంతుని నేనువధింపలేదని నీకుఁదోచుచున్నదా?

వీర—నిస్సందేహముగ.

జయపా—ఎవరువధించిరని నీకుఁ దోచుచున్నది?

వీర—స్త్రీలు కడుసాహసులుకదా. ఎప్పటికెట్టిమాయ బన్నఁ గలరో యెవ్వరెరుంగుదురు?

జయపా—రాజకుమారా! నీబుద్ధికి సంతసించితిని. ఇందలివిజయమునకు రేపురాత్రి నాకడ కరుదొచ్చిన యాశేయునొత్తయు నాతోనుంటి వేని జెలియజేసినను పొమ్ము. (నిష్క్రమించుచున్నారు.)

రంగము—ప్రభావతిసౌధము.

[వీరనేనుడు, జయపాలుడు ప్రవేశించుచున్నారు]

వీర—నన్నిక్కడనుఁ గొనితెచ్చితేజేల? ఇది మాప్రభావతిసౌధమే.

జయపా—చిత్రమగు నాలుక బంతయు స్థలంబునుండినను నీవు వీక్షించెదవుగాక. కేఁజెప్పిచ్చుచూత్రము చేయుచుండుము. సమస్తము ను నీకు విశదము కాఁగలదు. మనమీ యరుగుమూలను పరుండి యుదము. పిమ్మట నేమగునో చూచుచుండుము.

వీర—నీవు చెప్పినయట్లే చేయుదము

(అంత నిరువురు అరుగుపైఁ బండుకొనుచున్నారు)

(అంత తలుపు దప్పుడు విననచ్చుచున్నది.)

వీర—ఓయీ! తలుపుదప్పుడు విననచ్చుచున్నది. ఎవరైనను మనలజూచి యానవాలు పట్టరుకదా.

జయపా—మనల నెవ్వరును నేమియుచనరు. నీవు చూచుచు మాటలాడక యూరకుండుము.

ప్రభావతి—(తలుపుదీసికొని రాజవీధిలోనికివచ్చి) ఇంక నేను మేదరికృహంబున కేఁగి సత్వరంబుగ రావలెను. (నడచుచున్నది.)

వీర—(జయపాలునితో) ఏమి? ఆశ్చర్యముగనున్నది. ఈమె నాసోదరియే ఈయర్ధరాత్రంబున నెక్కడి కేగుచుండెనోకదా! కను గొందునా!

జయపా—నీవేమియుఁ జేయఁగూడదని చెప్పియుంటిని కదా. అట్లేమెనఁ జేసితివేని నే కారాగృహంబులోనికిఁ బోయెదను.

వీర—ఏమియుఁ చేయను. నీయానతి ప్రకారమువతిఁంచెదను. ఇంక నిప్పుడేమి చేయుదము?

జయ—ఇప్పుడు మనమీమెవెంట నీమెకుఁ గనబడకుండ నేఁగ వలెను. తరువాత నీవే చూచెదవు.

(ఇద్దరును ప్రభావతికి గసబుకుండ నడచుచున్నారు)

పీర—మిత్రమా! నామనంబంతయు షోలాయమాన మగుచు
న్నది. నానోదరి నిర్భీతిగ నర్థరాత్రంబున నొంటరిగ నింతపూరిం బరు
దొరికినది. ఇప్పుడు మేడదిగుపెము బ్రేవేరించుచున్నాము. ఛీ! ఇ
క్కాత యిక్కడికిరే నచ్చుచు పోవోకమా! ప్నహిగువా! ఇంక నంత
యింపక నిభిష్టమువే నేనాచు న కి వై గ గా.

జయపా—అదియేకడ నుండి నెచ్చరి అట్లు బుగ్గో నాదా
నేబోయెద. నియచ్చునచ్చివచ్చి నేసికొని ను.

పీర—చూడ్దాము. లేరు లేరు.

[ప్రక లేమని!]

మేడది గృహము.

పీర—అహ! నీమిది! నిన్ను కీక నానోదరి యీగుచ్చుని గృ
హంబు బ్రేవేరించుచున్నదే. మిత్రమా! నాకు గోషం బాగకున్నది.
ఈకరనాలంబుతో నానోదరి తిరంబును ఖండించునా?

జయపా—మానిమాటికి నేనిట్లు పలుకుచుచి ఖేలిసియుండ
నేని నేను నీతో రాక నేయుండును.

పీర—ఓయీ! ప్నహిగువా!

లే॥ గీ॥ క్షత్రియాన్వయమందున ♦ జన్మమంది
నిమల కీర్తికడగుండైన ♦ పృథ్వీపరికి
బుద్ధిగైరు; నీచమేరిర ♦ పాండుగోరె
నక్కటా చూచి సొంప ♦ నగినె నాకు

ఉ॥ స్త్రీచక్ర పాపమెంతయును ♦ దొరికిన బంధగనిమ్ము నన్ను ధా
త్రీవిభుఁ డుగ్రమూచి యుర ♦ గీసిన దీయగనిమ్ము నల్వైదు
ఛీ, వెలదికొ న్నెం దెనని ♦ చచ్చిప చెప్పుకొనంగనిమ్ము; నే
నీవనితకొ వధింపకను ♦ నెంతయు నైపగజాల మిత్రమా!

ఆహా! స్త్రీలమాయ! “చేసేడివి మాఘస్నానములు. దూరే
డివి దొమ్మరిగుడిసెలు.” అను నార్యోక్తి యీ ఛండాలియందుఁ గన్ప
ట్టు చున్నది.

జయపా—నాయుచ్చనచ్చివల్లు నీవు నలిగించెదవా! లేక
నన్నుఁ గారాగృహంబునకుఁ బొమ్మని యాజ్ఞాజ్ఞానా?

వీర—నలుచా! నాపోదరి నాకనులయెదుట నిట్టి సుషాఢియై
బొనర్చుచుండగా నెట్లూగకొనుమని చెప్పగలిగితిని? ఇట్టి మశ్చరిత్రల
నుబ్రపంచకమున బ్రతుకనిచ్చినచో వంశంబున కెల్ల శుర్యశంబు
సంభవింపదా.

(10) సాంగు—నీరసేనుమ శుద్ధబంగాళా—ప్రీతజాతి.

1|| కటకటకణక | తోరపువాక్యము | లెటువినిసహింతుక ||

అసులతో ||

సోదరినీచునిమేదరిగూడుట | చూడగలిగెనునశోకముహెచ్చెను || కట

2|| తలనపులునాకు | గలిగెనేమిసేతు | నిలదరియింపగ | నింతయు
సైపను ||

3|| యీగతినామది | యెట్టికార్యమైన | నేయగనోచునె | చింతల
నయ్యెను || కటకట ||

జయపా—యిప్పుడు నీవింతకొండరపడితివేని నాచూతునీచక్షు
గూర్చిరీగు నిజంబెల్లుఁజెలియును కావున నేమియు మాటలాడక నీ
చాటున వాగి నీసోదరియు మేదరియుఁ బెప్పుకొనునలుకుల నాలింపుము.

వీర.—నీవు చెప్పినట్లే కావించెదను.

[వెంకడు—ప్రభావతి ప్రవేశించుచున్నారు]

వెంక—ఆ ఏంటీ! ఆపనికాజేసివచ్చేసినావా. అమ్మయ్యో సరి
ఫేయేశావా!

ప్రభా—అందుకు సందియమేమి?

మొక—ఏలానేశావో నాకుజెప్పనూ; యీమాటయింటేనా గుంటెకాయలు మెడనులిమిస కోడిపిల్లలాగ కొట్టేతుంటున్నాది.

ప్రభా—మొన్న కేయి నీ మొద్దుచుండి ఖిష్టములేనుకొనిపోయి, నిదురించుచున్న నాభతకంతంబు సరిగిరిని. ఇంతలో నెక్కడచూడియో యొకసన్యాసివేషధరుడు వచ్చి భతచి కను జూపలేదనివలంచి నలక వలదని పలికెను. పదపడి కొంతసేపటికి నానాధుండు చచ్చిపడియుండు టవీక్షించి నన్న నేకదుర్భాషలబలికెను.

మొక—ఓరిబాబో! కొంఠిమూచావారే టీ! యీయేకాళంగ బయలుబడలేదుగండ; నాపాణాలొట్టేసు టూచుండాయి.

ప్రభా—నేనంతపిచ్చిదానా నుకొంటివాదేమి? ఆసన్యాసి నన్నట్లు దూషించునప్పుడు నాకేమియుచోదక నామనంబు దోలాయ మానమై నారహశ్యము బయలుపడునేమోయని భీతిజెంది యొక చిత్ర మగుమాయబన్నితిని.

మొక—ఆ! మాయేపన్నేశావు? ఏగనేశావు? ఆలాటిహొంత కారివి కనుకనే యిందుకుసిద్ధపడ్డావు. ఆజాయినేంజరిగింది సెస్సమా

జయపా—(వీరసేను నవలొకించి) రాజవమారా! సానధాన చిత్తుండనై వారిసంభాషణ నాలకింపుచుండుము.

ప్రభా—అప్పుడు నేను ధైర్యముబూని “ఓరాజభటులారా నాభతనిదురించుచుండగా నెనడో యొకదుర్మార్గుడు నాయగః పురంబుజొచ్చి యతన్నిని వధించుచున్నాడు. తక్షణం చనుబెంచి యత నినిరక్షింపు”డని బిగ్గరగా గేకలు వెట్టితి.

వీరసే—ఆహా! ఎంతదారుణ మొనదారుణము.

తే॥ గీ॥ జారునింగూడ భతచు ♦ జరిపి; భీతి

భేక యూనేర మక్కటా ♦ లేమమోష

మరియొకరిపైన; మాతూప) ♦ పంచమందు

నింక నెట్టివారుండిరో ♦ యెంచిచూడ.

ఓసీ! మాయలాడి ! ప్రభానతి !

సీ॥ చిన్నారి పొన్నాది ♦ చిరుకశనటంచు

దలపోసె; నీరీతి ♦ దలపలేదు

సుగుఱపు బేరినై ♦ సోభిల్లుమవటంచు

దలపోసె; నీరీతి ♦ దలపలేదు

పతిసేయజేయుచు ♦ బరిధవిల్లుమవంచు

దలపోసె; నీరీతి ♦ దలపలేదు

దివ్యమాతలిని ♦ దొడ్డుపటంచును

దలపోసె; నీరీతి ♦ దలపలేదు.

తే॥ గీ॥ కులటనై యుల్లు పనితో ♦ గుఠలమందు

సంచరించెదవంచును ♦ నంచితముగ

దలపగాలేదు నిగతంబు ♦ తండ్రి; దుర్గు

ణంపు కేటివోదంచు ♦ నాతిమిన్న.

(ఇందుక యూరకుండి) ఆహా! స్త్రీలెంతచూయబాండు.

తే॥ గీ॥ లడ్డనిడనాడి విటకాండ) ♦ పజ్జనేరి

పైకిశ్రీరంగసేతుల ♦ బల్కుచుండ

తరుణుల బతివ్రతలటంచు ♦ దలచుకంటె

మోసమొందుకొనఁబడదు ♦ భూమియందు.

జయసా—రాజసందనా? వింటివా! జయంత పథయందలి

సత్యము.

వీర—పమియు బల్కుటకు నోరాశకున్నది. ఈమళ్ళచిత్తి

గలదిగాని గానినను. భగ—నునాను స్వయముగావధించి, నానిందు

టకు నేరిన నిన్ను గారాగారానామగదా జేసియగదా. అక్కటా!

ఎంతఘోరమగుమాయ బన్నినది. మిత్రమా! ఇంకవీపు నన్ను వారింపకుము. ఇట్టిమహార్యం బొచరించుచు, వంశమున కపకీర్తిఁజెచ్చుచున్న యీవలుగు జౌర్భాగ్యురాలిని నాకరవాలంబున ఖండించి కృతార్థుఁడనయ్యెడ. (ప్రభావతిపై కేగనెంచుచున్నాఁడు)

జయపా—వీనట్టికార్యమును జేయుట మంచిదికాదునుమీ
 ౩౬—అట్లయినచో నీప్రకార మాచరించెద. అని రాజభటులకు గట్టిగాఁ బిలుచుచున్నాఁడు.)

మొక—(ప్రభావతినిజూచి) అదిగో ఏదో కొంపముంచావు అల్లరిమేదోవినబడుచున్నది. నాకాఖ్యవడకుచున్నాయి నాపాణాలిమీదికొచ్చేసిందికాబోలురా బాబు. ఎప్పుడీలాటి సంసారిఘాతలకి పోరాదురా బాబు.

ప్రభా—నాశరీరంబతయుఁ గంపమెత్తుచున్నది. అరుగో! యెవ్వరో యిరువురుపురుషు లాచార్య నిలబడియున్నారు. (పరికించి) అమ్మయో ఇంకనేమున్నది. ఎవ్వరోయనికొంటిని. నాసోదరుండుగువీరసేనుడు మొన్నరేయి నాభరించు వధించునప్పుడు వారింపవచ్చిన సన్యాసియు అయ్యో! మనగుట్టు బయలుపడినది. ఇంకమనకేమి ది?— ఇప్పుడెందులోగలము. అక్కటా! ముప్పువచ్చినది.

[రాజభటులు ప్రవేశించుచున్నారు]

రాజభ—ఎవరు మనలబిల్చునది. (అని ముందున్న వీరసేనునింజూచి సమీపించి) మహారాజకుమారా! ఏమిసెలవు?

వీరసే—రాజభటులారా! ఆమెదరిగృహంబుననున్న కాంతామణిని, నామెదరిని దక్షిణంబ కారాగృహవాసులుగాఁ జేయుదు. ఇదియే గూఢ.

రాజభటులు, ప్రభావతిని మేడచి గారాగృహంబుననుండిని పోవుచున్నాడు)

రంగము—రాజసభ.

[చిత్ర] కేతుడు, వీరసేనుడు, జయవర్మ, ప్రవేశించుచున్నారు]

చిత్ర—కుమారా! వీరసేనా! అర్థరాత్రంబునందుఁ గుమారి శౌభంబువొచ్చి జయంతునిజంపిన యాసన్యాసింగూర్చి నివారింపనొ చిన దినంబు నేడేకదా. ఆచారంబునందలి సత్యాసత్యంబు లరయుట కు మూడుదినంబులు సీవు గడువడిగితివి? నీవేమియాలోచించితివి.

వీ—ఆలోచించుటకేమున్నది. అంతయుసిద్ధమయ్యె యున్నది. (ప్రక్కకుదిరిగి) సేవకా?

సేన—(ప్రవేశించి) ఏమిసెలవు?

వీర—సీవు కారాగృహమునకేగి యక్కడ రక్షకభటులతో నిన్న కేయి కారాగార నివాసులుగాఁ జేయబడిన కాంతలు పురుషు ని నదివరకున్న సన్యాసిని దోడ్కొనిరమ్మని రాజుగారియాజ్ఞగాఁ దెలిపి రమ్మ.

సేన—చిత్రము. [నిష్క్రమించుచున్నాడు]

చిత్ర—వీరసేనా! నిన్న కేయి, కారాగారనివాసులుగా చేయ బడిన పురుషుడును గాంతయు నెవ్వరు?

వీర—శ్రాద్ధి! అదియంతయుఁ దమకింకొక వ్యక్తికాలంబుతో విశదముకాగలదు. ఇంతలో నేనునచించి తమచిత్తంబునకు సంతా పంబుజేర్పనేల?

చిత్ర—ఇదివరకే వ్యాకులపడుచున్న నాకు మరెంత సంతా పంబు కలుగునా?

వీర—తమకేకాను. ఈజయంతునిసభమనకుటంబమున కంతకు సంతాపము గలుగ చేయుచున్నది. సంతాపమేగాక మన రాజసంశయ బునకెల్ల మర్యశంబు దెచ్చినది.

చిత్ర—నందనా! అదియిందుక నాకుఁ దెలుపరాదా?

వీర—అదిగో నేకశత్రులను భటులు తోడితెచ్చుచున్నారు-న
మనమును మనకప్పుడే తెలియఁగలదు-

[సన్యాసివేషమునకు జయపాలుఁడు ప్రభావతి, మేడిరెడె

కిడు వెంటరా రాజభటులు ప్రవేశించుచున్నారు]

చిత్ర—పుత్రకా! ఆమె మనప్రభావతయే కదా- లేకనాకట్లు
తోచుచున్నదా- కాకున్నచో స్రవాచక్రమంటినా, కలగాఁతుచుంటినా

వీర—తంత్రి ! నీవు జాగ్రత్తయియుండే యుంటిని- ఆమె నా
సోదరియు, సామెతయైన నగు ప్రభావతియే- అందుకు సదియబేమి
యులేదు-

చిత్ర—కుమారా ! నామనంబంతయుఁ గలతజెందుచున్నది-
నీకుమారులు పొతగాఁ గన్పడుచున్నది-

వీర—జనకా! ఈకలికాలమున వింతలకేమికొదున- ఇంకమ
నము ప్రస్తుతాంశముచుగూర్చి విచారించుము- దేశరవారు నాసోదరిని,
నీమేడరిని గారాగృహవాసులగుటకుఁ గారణంబుగి తెలిసికొనుము-

ప్రభా—(తలచించి కన్నీరు నించుచున్నది-)

చిత్ర—(ప్రభావతి నవలొకచి) కుమారీ! ప్రభావతీ! ఏమిది-
అశ్చర్యముగా నున్నది- నీవిట్లేలెందుట కేచిత్తము?

వీర—అమ్మాయీ! కన్నీరునించెడవేల ? పురాకృతప్రార్థ
కారణమున నిట్టివి సంప్రాప్తించుచుండును- గుట్టుబయలెక్కినది- ఈ
రాజసభయందు నీవు చెప్పకపోయినను సత్యాసత్యములు వీచారణ
మీఁదఁ దెలియకమానవు- కావున చిత్రింపక నిజము దెలుపుము-

చిత్ర—(స్వగతము) నిండుసభయు లెట్టివినించుచున్నో ఏమి
నగునట్లు రావచ్చునో ఇదియంతయు విశ్లేషణగా నాకుఁ జెల్లియుగ
గన్పట్టుచున్నది- (ప్రకాశముగా) ప్రభావతీ! నీసోదరుల పలుకులకుఁ
బ్రతుక్కుత్తరంబిమ్ము-

ప్రభా—తండ్రి! చెప్పటకేమున్నది. ఇది నాకర్మవ్రాత ఇట్టి చ్చట కీడ్చుకొనివచ్చినది. ఇంతకంటే నేనేమియు జెప్పలేను. (తనలో) అయ్యో! నాకింకనేమి తేరవు. ఇప్పుడెవ్వరికేరుదు. అక్కటా! ఈతహాస్యము నాసోదరునికే వెలియవలెనా; అలిసెబో యతఁ డూరమండక మమ్ముగారాగృహంబందు బడవేయనేల? ఇప్పుడీతహాస్యమునిందుకొలుపున బయలుపడక మానమకదా. చేతులారా దెచ్చివెళ్ళుకొంటిని.

వీర—ఓరీ! మేడరీ! రాజభటులు నిన్ను జెరసాలయం దేల త్రోసిరి?

నెంక—మా రాజా నాకత్తితోడు. నోసపాపమెరుగను ఒట్టి పున్నాన్ని నన్ను రాజు కలుకట్టుకొనిపోయి బంధించివేసివారుబాబు.

వీర—పాపము! ఏమియు నెరుంగని నిష్కన్యాయముగాఁ బడవేసిరిగా! (జయపాలుని దిలకించి) తపోధరునిబోలియున్న నీకుఁ గూడఁ గారాగృహవ్రాతయే పట్టినదా.

జయపా—రాజనందనా! దేవరవారి నోదరియగు నీప్రభావతి సౌధం బర్ధరాత్రుంబునజొచ్చి యీ మేధతఁ నుచఢించిచందాల్గు నన్నుఁ గారాగృహబద్ధుని గావించిరి.

వీర—నీవు నిజముగా జయంతుని పఢించితివా లేదా?

జయపా—ఆసంగతి నాకును భగవంతునకుఁ దెలియును. ఆతనివఢించితి నను నేరము మాత్రము నాపై మోపబడెను.

వీర—ఆనధయందలి సత్యమును నీవువెల్లడిపరచెదవా?

జయపా—దేవా! మీరెట్టికండన విధించినను సందులకు సమ్మతించి యనుభవించెదనుగాని యీనీదమగునోటితో నందలి సత్యము! మాత్రము నాయంతట నేను వెల్లడింపజాల. మహారాజుకుమారా నన్ను మన్నింపుము.

వీర—(మేడరిని విఠోకించి) ఓరీ! నీవింక నసత్యము పలుకక

యవాగ్ధమంతయు నెరింగింపుము. అట్లేఁచిఁగొప్పచేని నీవు మరణదండన
కుఁ బాలుగానలసి యుండువు.

వైక—(తనలో) అయ్యో! ఇప్పుడు నిజహాహికలప్పుడు
నాగాణామీడికొచ్చేసింది. సలరా కి పోతుంది. ఎక్కడో అంతస్తురాల్లో
విరావోడి స్థితి ఎదుర్కొనే మూలవాలును కలుసుకొని నాల్గవ
కొను యగుబోతు మేదరిముండాలో మును నే కేడనరచా లేడ! హమెస్స
అచామకోడికనాకేలపుట్టాల అన్న నాబుద్ధియంతగడ్డిపోయో! అచ్చం
గాపాలవంటి రాచకులానికి పందిపాలుకులిపేసానుగదా! యీలాటిబు
ద్ధితేలికని చేసిననాపాగామీడి కేలరాదు మోంకియను సరే మోంకి
యను యీవీరసేరాచాయనకు అంతానిజ. పాలిసిందినేనాచే. దాగ
దుయికేంప్రయోజనంలేదు నామూలానమురావోడిస్థితి పాశాలుసూడా
పోతాయిరాబాబు పంపేయను (ప్రకాశము) మాకాకారచ్చించండి బా
బూరచ్చించండి యింకమీకాడ అబద్ధంసెప్పును అరిగిద్దేనరోరి కటా
చ్చం నాపున్నెం నన్ను మీకేగొపిచ్చించినాసరే నేసిద్ధంగావుడాను
యీపెబావతిగారికి నాకును రెండేళ్ళనుంచి నేరికలున్నాయిబాబు.

చిత్ర—(స్వగతము) ఇట్టికణఁకతోరమగువారె- విచిత్రమునా నా
హృదయంబు బగులకున్నదికదా. ఆ విధాత నాహృదయంబుపాపాణం
బుతో నిర్మించియుండనోపు. ఉత్తమక్రియనంత సంతాతయగునాపు
త్రికను, నీచకులుండగు నీమేడరికిని రెండుసంవత్సరములమండి మైత్రి
కలదట ఛీ! ఎంతమాటనింటిని. “యాదవకులంబున ముసలముఁబుట్టిన”
దన్నట్లు మారాచవంశమున కులటయగు నాకుమారి జన్మించెను.
ఇప్పుడు నేనేమని విచారించు.

శ్లో॥ గీ॥ పండువంటి కులంబెల్ల • భస్మమయ్యె

సంభవంబయ్యె గడుదుర్భ • శంబు; నవ్వ

నయ్యె భూనాథులెల్లరు • నకట; కులట

యాకుమారిక జన్మము • సందుకతన.

[11] సాంగు—చిత్రసేనుడు అవాణా రూపకము.

1|| ఎంతఘోరకార్యము | హంతకాదిపుత్రిజేసి| ఎంత|| నీచుని
మే దరిగలముదు | కాకుని గొతుకోసెపుత్రి|| ఎంత||

2|| పాలబోలురాచకులము | హమచేసి తుడు నెను | ఏలీలునుసహి
యించెద | ట్టేపాపకార్యమువిని||ఎంత||

3|| ఏను సేనునెనుజూన్తు | నిట్టమశ్చిత్రగాంచి | యాచుహితలయె
త్తి బ్రతుక | యెంతయు సహింపగలనె||ఎంత||

అక్కటా ఇంక నలుగురిలో దలయెత్తి మెలగనేర్తునా?

వీర—(రాజునువిలోకించి తండ్రి!) విచారించుచుంటిలేలా?

చిత్ర—కుమారావమున్నది. ఎన్నడును దలంచియుండు
యశశీతి—నచ్చిసందులకు జంతులుచున్నాడ.

వీర—రాజేంద్రా! చింతపడినందులకు గాభరియిలేదు. ఇంక
మనము ముందు నివోవున గతులు మృత్యువశ్యములై యెప్పు
చుండును. కావున ధైర్యమునుబూని చిత్తసంతుష్టు. (మేదతిజూచి)
ఓహో! చిరుచారన గతిం చెప్పుము.

వీర—బాబూ, యీమె నాగుడిసికాడికి పోయినా నడికేయి
వచ్చేవాటండేది మారాజా ఆవిడకుగొచ్చిన దినాన చేత్రికాడ
నామకంకాడకొచ్చేసింది. యేమియితకాలం నేనావని అడిగాను సామి
నేను నాభతవచ్చేసాడు అతడున్న మనకూటాలకు బంగంపురిగిరీక
త్తి నాచేతికిస్తే నామగడు నిర్దరపోతుండగా సంపేసినట్టాను. అనినెప్పి
యాయమ్మారు నాసేతికత్తిపుచ్చుకొనిపోయిరి. మారాజా అప్పుడు
నేనొద్దనేసెప్పినాను. కానినామాట యింక ఆలానేసింది యేలికా.

చిత్ర—(స్వగతము) ఆహా! స్త్రీతెంతకై నను జాలుదురు,

శే|| గీ|| మంచివారికిరంగిగాను • పించుచుందు

లెన్నిమాయలో పచ్చగా • నెంచుచుందు

రమణులను గూడుచుండి శ్రీ రంగనీతు

లెన్నియో పల్కుచుందు మ • హినియందు

స్త్రీచిత్తవృత్తిఁ దెలియఁజెప్పఁగిని నరంబుకాదుకదా. ఈవారి
ణి విటకాని స్నేహము శాశ్వతంబని తలంచి భత=నుజంపదలచెనఁదట.
కటకటా! ఎంతదారుణము. (పుత్రికనుద్దేశించి) హా! పుత్రీ, పృథావ
తి! ఉభయకులంబులకును గీతిఁదెచ్చి చంద్రమఁ ద్రాసతీత్యాది కాం
తారశిరోమణులు వోయిన తెరువున బోయి కీర్తిఁగాంచెదనని తలంచి
తనిగాని యానీతి దుచ్చాఁగితిన్న నారంగడంబునకెల్ల సపగీతిఁదెత్తునని
దలంపలేదు. సద్గుణంబులులేని పుత్రికలు పుట్టుట కడుపుచేటు గదా.
ఇటువంటి పాపాత్ములు పుట్టిననేమి గట్టిననేమి?

వీర—(మేడని విఱికించి) తరువాత.

మొక—అజాయిసీయమ్మ నాచేతికఁజెట్టికెల్చి మంచినిద్దర పో
తుండగా మగని మెడసరుకుచుండగా ఆ,ఆ,ఆగు ఆగు నరకొద్దని కేక
వేస్తూ ఒకజోగివాడు అడ్డంకి పెట్టివాడంట అంతలోకే యీబిడనరికే
సిందంట. అజాయిసడ్డుకొన్న సన్యాసిగాడినిచూపి యాయమ్మభయప
డి ఆచేయిపని ఆజోగాడిమీదికి తోసేయాలని రాజభటులార నామ
గని నెవ్వడో చంపుచుండాదు బేగేనచ్చిరచ్చించాల అని కేకలేసిందంట
బులూకేకలిని ఆజోగియారని కట్టుకుపోయినారని నిన్నరేయి యీ
బిడనాలోసెప్పింది అంతేకాని నోనోసంగతి యెరుగను బాబు యీపా
పానికి నాకత్తికూడా సాయపడ్డసూట సత్తెం ఆమీద పలువులసిర్తం
యీదురుమారుగుని యీతాగుబోతుయెదనను మీరేమిచేసినను నే
యెచ్చు నాపాణాలు మీకిచ్చేసాను మీచిత్తం బాబు

పృథా—(తనలో) ఈమేడని రహస్యంబంతయుఁ పూసగుచ్చి

నట్లువచించినాఁడు. ఇంక నేనెంతమాత్రమును మరెయొక తీరునఁజెప్పి తప్పించుకొనుటకు మార్గములేదు. ఇందుకునేనొడంబడియే తీరవలయు ను. అక్కటా! పతులనునచించి యుపతులను శేరుటచలనఁ గలిగెడు నష్టము నాకీప్పుడు కదా బోవపడినది.

వీర—(ప్రభావతినిజూచి) ప్రభావతీ! ఇందులనుగురించి నీవేమి వచించెదవు. ఈఈతుచ్చుఁడు పలికెనెలలుకులకు లన్నియు నిజమేనా!

ప్రభా—(తనలో) ఈతనినెల్లు లీని కేమిప్రత్యుత్తరంబిత్తు? తలయెత్తి మాటాడగలనా! జీవనంబులుదాల్చి భూమిపై బ్రతుకగలనా! (నీమియు మాటలాడక యూరకొని యుండెను.

సోదరీ! నిరుత్తరంబంగీకార సూచకంబేకదా.

చిత్ర—(తనయునిజూచి) కుమారా! నేనింక సభాస్థానంబున నుండఁజాల. ఇందునీలుచ్చునచ్చినట్లు విచారించి నేరస్థులను శిక్షింపు ము. ఈయధికారము నీకొసంగితి. (నిష్క్రమించుచున్నాఁడు.)

ప్రభా—సోదరా! నీవింకనన్న గుచ్చిగుచ్చి యడుగనేల. సమస్తంబునునీకుఁ దెలిసియేయున్నది. పూర్వజన్మ పాపంబునం జేసి నేనిట్టి కార్యంబునకుఁ దొడంగి నిందపాలయితిని. దోషంబుతయు నా యదెకాని మేడరి దెంతమాత్రమునులేదు. ఇట్టి యకార్యంబాచరించి కులంబునకెల్ల నపఃశిఁదెచ్చితి. ఇంక నేనీజీవంబు భరించి ధర్మాతలం బున, దలమెత్తి మెలంగజాల. కావున నాయందుఁ బరిపూణఁకృపాత రంగుడవై నీకరవాలంబుచే నాకంఠంబునదికి పుణ్యముగట్టుకొమ్ము.

వీర—ప్రభావతీ! నీవుభతఁ నుమోసంగించి యుపవతిగూడినం దులకు నీకంతోక్ష విధించునంతటి యవసరముండదుకాని భర్తచాణం బులుతీసినందులకు మాత్రము నీప్రాణంబులు తీసివేరవలయునా. నీ యందుగలిగిన వాత్సల్యమును, కూర్మి; ప్రేమయుఁడ్యుచి నిట్టితోక్ష విధించుచున్నాడను. నీతల్లినిజూడఁ గోరికనొగ్గెన మొకనానినాచి ప్రాణంబులు బాయుటకు సన్నద్ధుడై యుండము.

ప్రభా—సోదరా ఇట్టియకార్యం బాచించి నింకపాలయిన నేను నాజననిమొగంబేరితి జూడఁగలుగుదు? అయినను నవమానంబులు మోసి నన్నుఁగని నానాకష్టంబులఁబొంది పోచి పెద్దదానిగఁజేసిన తూమెనొకసారి దర్శించివచ్చెద ననుగ్రహింపుము.

వీర—(మేదరించిజూచి) ఓరీ జయంతినథనుగూర్చి ప్రభావని బోధిత్సాహపరచినది నీవేయని మాటదోచినది. కాని దోషంబుమాత్రము విశేషముగా ప్రభానతియంచున్నది. కావున నామెను మరణింతుము, నీకు నీజీవంబులున్నంతవరకును గారాగారనివాసినై యుండుననులను నిక్షిప్తించితిని. (రాజభటులంజూచి) రాజభటులారా! ఈప్రభావనిదోడ్కొని మాజననినిదర్శింపజేసి విమ్మట కింకరుల కప్పగించి యురిపీయింపుడు. ఈమేదరిని గారాగృహవాసునిగాఁ జేయుఁడు ఇదే ముమ్మానికి నాజ్ఞ.

(12) సాగు—నె కను కాంభోజి—నీకతాళము.

1॥ స పుడయ్యనన్నుమాడతాళు | నాకొంపదీసిబంజెలోన | కళ్ళనెట్టికోకడయ్య॥ సంపుడయ్య॥

2. నిల్లకాలమిట్టులుండజాల | మీనిల్లరాదుకొంపదీసెవాల | పిల్లలొదిక్కలేదు | యిల్లాలికూతలేదు | యెలాబ్రతుకువాడ | యేకప్రోపుడయ్య॥ సంపుడయ్య॥

3॥ మద్దిలేకపాడువనిచేసితే | వేసాద్దులెలమిమ్ముదుఃఖపెట్టితే | హద్దుమీరి యున్నతన్ను | గుడ్డిసాపెయ్యెయరయ్య | మొద్దులాటిబ్రతుకగేల భూమిపాలసూడకయ్య॥ సంపుడయ్య॥

వె క—(తనలో) ఓరిబాబు పుట్టిమునిగింది యీపామకట్టలో నీకాంభోజితకలు చెరలోయేడవాలంట అయోదేముగా అంతిం నా నీకలుగ వా (ప్రకాశముగా చూచావా! కిందాచ్చింది నాతలం యిదేదూర చేసిద్దప్పించిలేదుబాబు మీవంటివబువులు యంతత

క్కువసీచ్చయేస్తారాబాబూ సీచ్చయెచ్చించాలన్నా నాకూయిమీ
 కేలయింటారు. నేచేసినసాపం అను; విం చొద్దా అయ్యో పెబావసీయెం
 తపంచేసితివమ్మ కోతివంటినీచిత్తం సిక్కపెట్టలేక తాగుబోతులంజకొ
 దుకును నన్నీగందంబోనికి దింపి నాకొంపతిసావు. నీపాణాలు తీసికుంటు
 న్నావు అయితేయేంటే నాకంటసీవేషేలు యేమంటావా నీకరిచిచ్చయే
 యారు గనుక కట్టాలుతెలవు. నోనంటెను పాణాలున్నంతకాలం గబ్బిల
 పెంటవాసనతోనున్న బంధిలో చచ్చిస్తట్టుపడుండాల యిదంతకేంగాని
 ముందునాకొంపతీసుకొన్నాను. ఓసీయారిపిల్లా! నేటితోసీకూనాకూ
 సరి నీమొగంనాకు కనబడదుకందా ఆనాడుసీవెన్ని సెప్పావు మావాళ్ళు
 ఒద్దుసుమీఒద్దుసుమీ రాసారిపిల్లన్నేహంబొద్దుసుమీయని నాకెంతగ
 డేట్టారే సీమాటయినక యెదవనై కుక్కనై గాడిదనై పందినై పాల
 వంటిరాచకులం చెరచినాకొంపతీసుకొన్నాను. నేనేకాదునాపతె పుంచి
 చెడ్డలాలోచించక పొరుగోరి సంసారిపిల్లల కూడినయెదవల అందరిగతి
 యింతే. యిక్కడ రాచసిచ్చచచ్చిన నాకుయముడుసిచ్చతప్పకు కలిపా
 చ్చించిదికందాఅవివొట్లెరక్క పాడుపనిచేయగానేసరా! యిప్పుడునాకొం
 పకూలిపోయింది నాకత్తి మూలపడింది నాసిల్లలు చిన్నోట్ల పనిపాటలు
 సేయలేరు నాయాలిసత్తి చేవిది తడికలల్లునేర్పులేదు. ఆళ్ళెట్టువీట్లా నో
 తెలిదుగందా ఓలేవుయారిపిల్ల తిరివమెత్తయినాసిల్లలను రచ్చించకొను
 ము కాని యీపెబావతిలాగ పాడుపనికి సిద్ధంకాకుము. ఓరోకీపోకీలం
 జకొడకలార నాలాగులాతితెరవలబరిగి యిపత్తులపాలుకాకుడు ఓతల్లు
 లార! నాలాటిసీవోన్నీకూడి కామంచేత కన్నులు మూసుగొనిపోయి
 లంజలైతిరిగి యీపబావతిలాగకాక మీమానం కావచింకొండి
 పోవువా యికనాబారం సీమీదేనాను ఆపైసీచిత్తం.

(భటులు సంకెలలు జగలించి తీసికొనిపోవుచున్నారు)

(13) సాంగు—ప్రభావతి హామూనాఘానాఅనుచరున.

1|| హా! పాపి | నైతీ | నాపతీజంపీ|| హా పాపీ జారిణ్ణిశైదు | శ్చాణి
ణ్ణి నై సుసారముగూలిచి ఘోరిముడేసితి||హా||

2|| లాభితరామలంబుచెరిపిరిసయ్యో | యేల | నా బ్రతు కేలనాదు
జన్మ ||హాపాపి||

3|| జగలిచ్చినతా | చరణముతోసాటి | లేదుకదాయెచలేయలకీ
యెడ హాపాపి||

ప్రభా—(స్వగతము) పతిభక్తి కిమించిన నస్తుప్రసాదజగంబునలేవను
సంగీతి నామనంబున నిష్ఠుడుచాటినది. ఏదియైనను ననుభవంబులోనికి
వచ్చినగాని తెలియదు. తున్నసుఖంబునకాసించి మహాదుష్కార్యం
బాచరించి. ఈనామరణంబు లోకంబున సడలులెన్నరునిట్టి యకా
ర్యముచేయకుండుటకై యుదాహరణయై యలరుగాక. ఆహా! ఎంత
పాపంబుగట్టుకొంటి. భతనుచెప్పించి లోకనిండపాలైతి. జననీజనకులారా
మీరునన్న బెంచినపుడు సన్దణంబులుకలదానినయి వంశమునకుగీతీ
తేజాలనై తిని. నామూలంబునమీరగుడాడ నపగీతీవచ్చినది. నేనెటు
నంటిదాననై నను మీయందరురాగముమాత్రముచేకపోలేదు. నేటిది
సంబుసనే ప్రాణంబుల గాసిపోవుచుంటిని. ఇట్టి మార్క గలిగెననియు
నామెకుమరణదండన విధింపబడుటచే జచ్చెను. నుమాత్రము మనం
బున నుంచుకొనుడు. కాంతామహారా! పురాకృతప్రార్థనమునజేసి
నేనిట్టితుచ్ఛమగు మష్కార్యంబాచరించి యిట్టి పాపంబు గట్టుకొంటి.
మీరెల్లరును విద్యావతులై భత సేవయే మోక్షప్రదంబనితలంచును
దగ్గరంబులను దరిచొచ్చియొక పుట్టనింటికి పుట్టనింటికి యశంబుగా
ర్చుడు. నేనుచెల్లినచునుగాకపోయినను నాయనుభవంబునజేసియుట్టియుప
దేశతిన్నునుగి. భత సేవవిడనాడి జారి శివము సాచరించినపులకు
ఫలం బనుభవించితేని.

వీర—రాజభటులారా! ఈమెను మాజననికడకుఁ గొనిపోయి యామెదర్శనంబుజేయించి మధ్యాహ్నంబున వధ్యభూమికిం గొనిపోయి యురిదీయుఁడు.

(రాజభటులు ప్రభావతిని దోడ్కొనిపోవుచున్నారు)

జయచర్మ—రాజకుమారా! కాలాతీతమైనది మనముగృహంబు నకుఁబోదమా.

వీర—మంత్రినర్యా! సీవేగుము. నేనీసన్యాసితోఁసిండుక సంభాషించినచ్చెద.

(జయచర్మ నిష్క్రమించుచున్నాడు)

వీర—సన్యాసివేషధరా! నీసూపంబుజూడ నీమోకసుక్షత్రియ శుశజుండనని తోచుచుండెనని నేనిదిచరకే! నీతోననియుంటిని. ఇప్పుడైననుమనంబున శంకదక్కి నిజంబు వచ్చింపఁగోరుచున్నాఁడ.

జయపా—రాజకుమారా! ఆసంగతియంతయు నేను నచింప రాదు. అందులకునన్ని తమిపుము. కొండొకకార్యార్థమైయీసన్యాసి వేషంబుధరించితిని. పూర్వజన్మంబున నెద్దియో యిందుకపాపంబు జేసి కొనుటంజేసి కారాగృహముననుండు యోగము సంభవించినది. నీకృపలన బంధవిముక్తుఁడనైతిని. ఇంక నాకనుజ్ఞయిచ్చితివేని నేనేగెద.

వీర—ఓయీ! హితుడా! లోకంబున న్యాయాన్యాయంబులు గనిపెట్టుట మిగులకష్టమునుమా. ఏమియునెరుంగని నీకన్యాయముగఁ గారాగృహవాసంబు తటస్థించెనుగదా అందులకు నీచిత్తంబెంత పరితాపమొందుచున్నదో.

జయపా—అంసుల కేనెంతమాత్రము జింతించుటలేదు. నాబ్రతుకుమాత్రము చింతలకాకరగబయి యున్నది.

వీర—ఏమి అట్లంటివి?

జయపా—మరేమియులేదు.

వీర—పోనిమ్ము. దానికేమిగాని నీనిజవత=మానంబు జెలిపి నన్ను సంతసపెట్టెదవా?

జయపా—అయ్యా! అదిమాత్రము చెప్పనందుకు నన్ను మీ మింపుము.

వీర—నీవట్లనుచుండగా నేనేమిజెప్పగలను? నీకెద్దయ్యేని యభీష్టముగలదేని జెప్పుము. దానిగీర్చెద.

జయపా—(స్వగతము) పాణిపట్టణమునందు గొప్పగా నున్న నాడు. ఇంకనాకేమికావలయును? ఆరవి యస్థికలనయిచజూచి సంతసించుచున్నాను. కావున నలిమిప్పించుకొని కోరును. (ప్రకాశముగా) రాజనందనా! నాకేమియుచిట్టిష్టములేదు. కానిజయంతుని యస్థికలు మాత్రము నాకిప్పించుము. నాకదిగో పదివేలు.

వీర—ఇదియేకదా నీయభీష్టము. అట్లనే యిప్పించెద. ఇంకనే బోయినచ్చెద. (నిష్క్రమించుచున్నాడు.)

జయపా—(తనలో) లోకంబునగల యంగనలందరును పక్షి నతివలెనే చరించుదునురా! మూడువత్సరములనుండి పుట్టినింటికికే యున్న నాభార్యయు చిట్లుకావలెను. నామనోహరము. జయమతి యస్థికలుగొని నాయత్తవారికిఁగో నాభార్యగుణములఁ బరీక్షించెదఁగాక.

(నిష్క్రమించుచున్నాడు.)

ఇది తృతీయాంకము.

నం గీ త జ.యం త జ య పా ల ము

—❖—❖—❖—
చ తు ధాం క ము.

—❖—
కళ్యాణపురము.

చా రు మ లి సౌ ధ ము.

[ప్రవేశము:—చారుమలియు, నర్మవయు]

చారు—వేలీ! నాకంటె నీవునయస్సునఁ దానయ్యును,
భక్త్యుచేవాపకాయణురాలచగుటఁజేసి పతివ్రతాధర్మముల నంగడింపు
మనికోరితిని. అందుకుచాడొకబెంగము నానవంబందినది. నాకుఁ బతి
సిసంతనరకుఁ దెల్పెదను. సానఘానవిత్తవై యాలింపుము.

(14) సాంగు—చారుమలి కాంభోజి. ఆది

1॥ పతిభక్తి సాటిలేదుగా । ఓపణతెననుభావని । పరిలంపగ॥ పతి
భక్తి సాటి॥

నిరతముపతిసేన । జరించునతుగాను । ధాన్యమస్తరగార్యపతి యు
న్నదే॥ పతిభక్తి॥

2॥ సత్యముగాసూర్యా చంద్రులుదయింపక । న్యైత్యస్తమూసేయు
ఁల్మిచేకూరు॥ పతిభక్తి సా॥

3॥ ఒక్కపతినాత । యుద్వేతలంబెల్ల । జక్కాడనుభావించు శక్తిఁబల
గు॥ పతిభక్తి॥

తే॥ గీ॥ కూర్చుండె న జారుండె నఁ ♦ గూళయొన
విటుండెయొసను మరి యవి ♦ వేక్యొన
దరుణి కాత్మనాథుఁడు సుమీ ♦ దేవసముగు
వానిసేవయే లలఁప సౌ ♦ భాగ్యమలివ,

పతి యెట్టిమర్మార్గుఁడయినను నాశని దైవంబునలె భజించెడి
కాంతనే పతివ్రతారత్నంబని యందురు.

సీ॥ సకలసౌభాగ్యకా ♦ సారంబునకు ధాజ
హంస తలఁపఁగా ♦ నాత్మధవుడు
అంచితానంద సౌ ♦ ఖ్యాంబుధి నోలలాడఁ
పతికదా పూణఁక్ష ♦ పాకరుండు
సంతాపదావాగ్ని ♦ శాంతింప నిజభవఁ
యేకదా ఘనవృష్టి ♦ జోకవాఁడు
సాసారమను మహా ♦ సాగరమ్మునదేల్చు
సౌకమ నిరుండెకా ♦ నావిగుండు

తే॥ గీ॥ సకలమంగళములు గూర్చు ♦ జాలువాఁడు
దలఁపగా బ్రాణనాథుడే ♦ తరుణి కెప్పు
డింతనచింపగా నేటి ♦ కెంచిమాడఁ
దోయజాక్షికిభవఁయే ♦ తోడునీడ.

సీ॥ దరిలేనిదుఃఖాబ్ధి ♦ కరియింపఁజేయఁగా
భవఁసేనయెకద చూ ♦ పట్టునావ
స్వర్గపురాంతర ♦ సాధరాజమునెక్క
రమఁనుసేనయెకదా ♦ రాచబాట
సహధర్మచారిణీ ♦ సద్వ్రతమ్మునకెన్న
నాత్మనాథునిసేవ ♦ యాలవాల
మతిపాపసముదయా ♦ రణ్యము జెక్కంగఁ
గోమలాంగునిసేవ ♦ కులిశధార

తే॥ గీ॥ సకలకార్యనిర్వాహక ♦ సాధనంబు
ప్రాణకాంతుని నిజపాద ♦ పద్మసేవ

యంచితానందమునుగూర్చు ♦ సతివశేషము
ప్రాణకాంతుని నిజపాద ♦ వక్ష్యేన.

పతిమనంబెల్లుడునో యదికినుంగొని యాప్రకారము నతిం
చుచు హరిగాధలాలించుచు, నతిఘటము గూర్చుచు గాలించుగడిపెడి
కాంత పతివ్రతయనంబరగు. మరియు నస్థానములు గల వధూంటి

తే॥ గీ॥ ఉన్నదానికి సంత్రిప్తి ♦ నొంపమందు
నెల్లపూజలు సేయుచు ♦ నెగడుచుండు
నఖిల సాక్ష్యజ్ఞైక హృ ♦ ద్యాచవంద్య
సుగుణగణనీయ యగుచుండు ♦ జగతియందు.

తే॥ గీ॥ అత్తమామలయందుచ ♦ బుత్తిగలిగి
మరదలయెడ సంతిముత ♦ త్కరుణఁబూని
భృత్యజనములనెపుడు కో ♦ పింఛబోక
ఉభయకులములకు సుకీర్తి= ♦ యుడవితెచ్చు.

పరపురుషులు సోదరులుగను, పరులధనంబు దృణంబుగను, బతి
కించుచుండును. ప్రాణధపుని పదసేవాపనాయకురాలు ప్రాణహానికై
నను నోర్చుఁగాని మానహాని కోర్వరు. పతిసేవజేయఁదలంపని నాతికో
తిగాని నాతిగాదు. ఒకతృటికాలంబయినను పతివైభవాయక యతఁడెన్ని
యిడుమలఁ బడుచున్న నవియెల్లఁ దానును బడుచు యశంబునందనల
యును. పతివ్రతభతఁకన్న ముందుగా నిద్రలేచి యతనిపాదంబులకు
నమస్కరించి, యత్తమామల చిత్తంబుననుసరించి, గృహకృత్యంబుల
నెల్లదీర్చి స్థానంబొచరించి, చక్కనిచేలంబుకొనించి మంటంకబొసర్చి యతి
ధులు బూషించును.

నక్క—సఖి ! చారుమతి! పతి సరి దేశవాంక్షై యుండునేని
సతియేగుకే చురలమును?

చారు—(స్వగతము) ఆహా! ఈమె చక్కనిప్రేక్ష యడిగినది. ఇందుకేమి ప్రత్యుత్తరంబిస్తు ఈప్రశ్న నాహృదయముబంతయుగలం చినది. చిరకాలంబునుండి నిజసాదాంబుజదర్శనంబీయని నానాధునిజ్ఞత్తికిడెచ్చుచున్నది (ప్రకాశంబుగా) సర్మదా! సాధ్యమయినంతవరకుభార్యయెప్పుడును భర్త నెఱవేరియుండరాదు. అట్టిది తటస్థిచేసేనెనిపితివ్రతయగుకాత్ర యెప్పుడును బువ్వులుముడిచక, తాంబూలచర్మణిమాచకిరక పల్లెక కనురుజుచుదు దిశంబులు గడుపుచుండును.

సర్మ—ప్రియసఖ! నేడు నీమూలంబుచ నీవలిచిత్రాధర్మంబు అగరుగొంటి. నాచిత్తింబునకెంతయు నానందముగూర్చిని. ఇంకనొకటియమగిం దలంచితిని. పతివ్రతయగుకాత్ర కెప్పుడును స్వీయంబుకంఠైవై నబలంబిక్కు మగనుండునని జనులుచచింపుచుండును. ఇదినిజమేనా

చారు—అందులకు సందియమేమి? ద్రౌపదీదత్తమానింపలేతా. మున్ను కొరివుబాపెను నిండుసభయందు వస్త్రములొల్పుచుండగా నామెశ్రీశృంగుని బ్రాధింప సతండు కృపాంతరంగుండై రక్షించెను గదా.

సర్మ—సీవుచెప్పినమాట నిజంబే.

చారు—భర్తనునిడవాడి కాలంబు గడుపునతిబ్రహ్మకు బ్రతుకేకాదు. రమణీ! నాయపథకు నేనేమని చింతింపు. నాభర్త సుదర్శనమాచరించి నేటికిమూడుచంద్రములై నది. అక్కటా! భర్తనుజూడక నేనెన్నిదినంబులుల్లి కాలంబుగడపగలను? భర్త యేకదా భార్యకుదోడునెడయైయుండును. అట్టివతి సర్వజూడక యిన్నిసత్సరంబు లున్నయప్పుడునేను జీవించుటవలన ఖలంజేను? చెప్పి! నిజము చెప్పుదుంటిని ఇంక కొందరి దిశములలో నాభర్త సన్నిహితుడైనాకయన్నవో బ్రాణంబులు బాంధవులకు సానికనై యుంటి గాని బ్రతుకుకంటె నీవంబులతోయటయే మంచిదని నాత్మంబునదోచినది.

నర్మ—చెలీ! కాలంబెప్పుడును నొక్కతీరుగనుండదు. చీకటు
లువోయి వెన్నెలలు నచ్చునీతి మఃఖములఁబాసి సౌఖ్యంబులందు దినం
బులువచ్చును కావున మనంబునఁ జింతవీడియుండుము. సీతోవెనుక
నొకయోగిని నీభతఁను కొలదినినంబులలోనే చూడగవలని వక్కాఁది
చియున్నది. మహాత్ములవాక్యము లిస్మతంబులుకావు. నీవు నీభతఁను
ద్వరలోనెచూడగలవు.

చారు—సఖీ! యెక్కడిమాటలు. ఆయోగినిచెప్పి యనేకదినం
బులాయెను. ఇంతవరకును బ్రాశ్నరుని జూడనేలేదు. భగవంతుఁడు
నానొసట నిటువ్రాసియుండఁగా నేరునిధంబున నేలజరుగును.

నర్మ—చెలియా! చింతింపకుము భగవంతుఁడు నీయెడద్వరలో
నే కృపజూపనున్నాడు. (ఇంచుకయూరకుండి చాలప్రాద్దువోయినది
ఇంక నేగృహంబునకేగెద.

చారు—అట్లనేపోయిరమ్ము.

(నర్మవ నిష్క్రమించుచున్నది)

చారు—(స్వగతము) అక్కటా! నాయవస్థకు నేనేమనిచింతిం
తు. తోడికాంతలెల్లరును దమభతఁలంగలసి సౌఖ్యంబందుమండ నేర్పి
దుఃఖంబుననుభవించుచుంటి. వానిమధ్యంబునఁ గూర్చుండుటకే నాకు
సిగ్గుగుచున్నది. అయ్యో! భగవంతుఁడు నాబ్రతుకీర్తిగాఁజేసెను. ఇట్టి
గునిన కలనయినదలంపనై లిని. భతఁసేవలాచరింపుచు దోషికాంత
లెల్లఁ జొగడున్లు. యశంబునందునునని దలంచితినిగాని యిట్లుగునని
యెన్నఁచుచు దలంపనయితి. ఇట్లుగి నింకెంతకాలము గడపుదు?

తే॥ గీ॥ దీపతలిగానరాని మం • దిరముభాతి

భారికారాబలేని పం • జరముమాడ్కి

భిన్నై పంబులేని గ్రా • మంబుపగిది

కాదెభతఁ చెంగటలేని • కాంతబ్రతుకు.

శ్రీ జీమత ప్రసాదానంతరము,
తలచెల్లు.

నన్నుజూచిన కాంతలెల్లరు బరిహసింపుచుదురు. (ఇంచుక
యూరకుండి) హా! మనోహరా! నావలన నేరంబేమి? నిన్నవిడనాడి
యిరీని నిన్నినత్సరంబులుండన్యాయమా? అగ్నిసాక్షిగనివాహంబైన
నాయెడ నిలనిర్దయవహించుటకునావలన దోషంబేమి? నిరంతరమును
నీనామమే దైవమంత్రమువలె హృత్ప్రకయమంచి భజించుచున్న నా
యందిప్పుడయినను కృపవహింపవా? ఇన్నినత్సరంబులు విడనాడియుండి
నవో నాబ్రతుకేమగునోయని నీకుదోచలేదా? అహర్నిశంబులు నీపా
దపవనొసంగి నన్ను ధన్యగాఁ జేయుచునని యానతోనుంటినిగాని యిరీ
తిజేయుదువని యున్నచునువలసనయితిని. నీయండలేసట్టి నాబ్రతుకేల
కాంతల కెప్పుడును బతిసేవయే కదా సకలసౌభాగ్యసంపత్ప్రదంబు
భార్యను హింసపెట్టుటనీబోటి పుణ్యాత్ములకుండగునా (ఇంచుకయూ
రకుండి) హా! దైవమా! నేనీకింత బరువయితిని. నిరంతరమునీనామస్మ
రణం బాచరించుచున్న నన్నుకరుణతోఁ జూపకుండుట పాడియా. నా
మనోహరసందర్శన మాచరించునట్లు నీవుసేయలేవా? నాయుండిట్టి నిర్ద
యవహించుటకు నేను నీకేమి తోపంబుగావించితిని తిండి! గోపాల
కృష్ణా! నీవేదిక్కని మొరపెట్టుకొన్న దీనజనులననేమి రక్షించితివి
నామొరాలింప వేమి కారణము?

నీ॥ కోపమాలేక నా • పాపమా చక్షుస్

తాపంపెట్టంగనో • దైవరాయ

భేదమానీకేసు • వాదమానాతోడ

భేదమున్ గూర్పంగ సాధునంద్య

హాసీయా కీడిది • దోసమా నాచుది

యూనిన జూడంగ • భాసురాంగ

నేగమానానల్ల • భారమా నేచుని

చారమున్ గూర్పంగ • సదయహృదయ

తే॥ గీ॥ యింతనంతను గూర్పంగ ♦ స్వాంతమందు
దలఁపుఁ బూనుట గడుమంచి ♦ దాతలంప
బోనవే యిప్పుడైన సం ♦ పూణ కృపను
పరమ కరుణాస్వభావ గో ♦ పాలదేవ.

అయ్యో! నాసంతాపంబులేనిన్ను వేడికొనుటలయ్యెకాని నీకు
గృహలేనప్పుడెట్లు నాయందుదయబూనుచువు. అదియుంగాక బ్రహ్మ
నానొసట నిట్లు వ్రాసినాడు. అది యనుభవింపకనాకుఁ దప్పనా! దా
నినిదప్పించుట కెవ్వరికయినను దరంబగునా! (ఇంచుక యూరకుండి)
వెనుక నొకయోగిని నాకడకు వచ్చిచింతించుచున్న నన్నుఁ గాంచి
“రమణీ! నీవు నీభతఁ రాకకయియెదురుచూచుచు జింతించుచుంటివి.
నీమనంబున నున్న కోరిక దివ్యదృష్టిని నేగనుగొంటి. నీభతఁ సందర్శ
నంబు త్వరలోనే చేయగలవు! నీకుశుభంబు లొనగూడు” నని
వచించెను. ఆహా! ఆయోగినిపల్కులుకూడ మిథ్యయయ్యెను గదా!
ఆమె వచించి యిప్పటికి వత్సరంబైనది. ఇంతవరకును నాతని జూడనే
లేదు. నేనింక నెన్నాళ్లుండఁ గలను. (ఇట్టదైవతమగు కాళీదేవి నుద్దే
శించి) తల్లీ! దుర్గామహాదేవీ! నిన్ను నాయిలువేల్పుగాఁ బూజించుచుం
టిని. నాయండు నీవు కరుణనహింపనయితివిగదా. ఓతల్లీ! భగవతీ!
వేయేటికి నీవునాయందుఁగరుణబూని నన్ను నాభతఁ సందర్శనమా
చరించునట్లు చేయకపోతివేని నేనుబ్రాహ్మణంబులు బాయుట నిజంబు
ఇదే ముమ్మాటికిని బ్రతిష్ఠ చేయుచున్నాను.

[అంత నేపథ్యమున]

భక్తులారా! చారుమతీ! నీభతఁ యిచ్చటికింక మూడుదినంబు
లలో నరుదెంచును. నామాటనమ్ముము. నీభక్తి కిసంతసించితిని. నీకుడి
హస్తంబుతో విగతజీవునను స్పృశించితివేని సజీవులగుదురు. ఈవరంబు
నీకొసంగితిని. మనంబునఁ జింతదక్కియుండుము.

చారు—అహ! ఏమివాభాగ్యము. భగవతి నాయందుఁ బ్రసన్నయైనది. నాకు వరంబుగూడ నొసంగెను. నేడుకదా నాకానందమబ్బినది. ఇంక నేనుజింతవీడి మనోహరపాదసందర్శనంబున కెదురుచూచుచుందు.

(నిష్క్రమించుచున్నది)

ఇది చతుర్థాంకము.

చామతి సాధము (1-10 పాఠములు)

సంగీత జయంతజయపాఠము పంచమాంకము.

చారుమతి సాధము.

(చారుమతి—జయపాలుడు ప్రవేశము)

(15) సాంగు—చారుమతి కేదారిరాగము-రూపకము.

1॥ ధన్యురాలనై తినిమీను । దర్శనమున ప్రాణవాధ । మాన్యచరిత
నినుగంటిని । మానిననై తి ॥ ధన్యురాల॥

2॥ ఆయుమాకటాక్షనిభవ । మందితసుఖములజెందితి । మాయుశీ
మిముకనుగంటి । మహినివెలసితి॥ ధన్యు॥

3॥ చిరతపంబుజేసియుంటి । నరదర్శనమునుగంటిని । పిరులగంటిప్రాభా
గ్యము । జెందియుంటిని॥ ధన్యురా॥

చారు—శ్రీ॥ ఇదికదా సుదినంబు ♦ శుద్ధిప్రేరినాచిత్త

సంతోషమెల్లను ♦ సనుసహాయ

నిదికదా సుదినంబు ♦ మదిరాక్షులందొన

వెలప్రేరితీతితో ♦ మెలంగగంటి

నిదికదా సుదినంబు ♦ మననాదిపాదముల్

భజించినందుకు ♦ ఫలముగంటి

నిదికదా సుదినంబు ♦ మదనసుందరమూర్తి

శౌనినుగాంచు ♦ భాగ్యంబుగంటి

తే॥ గీ॥ చేయి చెప్పవ చాగ్గయ్య ♦ మిప్పుడు నీకు
 వేదియిప్పుడు నీకు నీయిచ్చు ♦ జూచినాను
 ధన్యనైతిని నీకు ♦ దన్యమునా
 గలరే ననుభవ పుణ్యలు ♦ త్మాతలమున.

మనోహరా! భగవంతునిభాగవిత సంపద్యసంభానంజేసి నాకెం
 తయో యానందము గలిగెనది. యీచావర్తనాబాధించి నేటిను
 మనత్కరంబులై నది. పట్టి పట్టికడ కంటినిన్నా గ్లెచుటకు మీమనం
 బెట్టునమ్మించె. మిమ్ముల సవాడిన నాటించియు పుణ్యముల యుగము
 గాఁ గడపుచు మిమ్ముల సేవ మహాభావాయన వేది కుంటిని. నన్నీ కీతి
 విశవాడి యునుట మీ న్యాయమనోభావగా సంపదంబులు గల
 పక్షానికి బలిపదాంబుల పడుట నిలెరయి లేకదా. మీరు నేడోకే
 పట్టి రాకయుండిన ప్రాంతంబుల గొయుటకు సంసిద్ధులై యుంటిని.

తే॥ గీ॥ కాంక్షగల్గితి విశాఖాపు ♦ గజవ్రీర
 జేయఁగానోచ్చిగాను మీ ♦ నేన కాంత
 లంగున సేవించి జూచితిగా ♦ నలరినాను
 కలరే ననుభవ పుణ్యలు ♦ త్మాతలమున.

జయశా—గమ శీ! ఎగు సుకుచ్రగదా మారాజకుమారుండగు
 జయశాని? అతనికి నాకు గాఁ బ్రతిమంది.

తే॥ గీ॥ మరుచగాఁ జేయఁజాలచు ♦ భాగ్యభోగ్య
 ములను; కాంక్షచునుండెడు ♦ భూగ్రహేమి
 తల్లిపండుల; పలకగా ♦ ఖరజియూకు
 స్నేహమెంతసేర జాలదు ♦ నీరజాక్షి.

శా॥ ఆమిత్రునిదును నేమగు ఘనసూఖ ♦ వ్యాపారముచరగా
 భూమిక్ సంతతము పొందుచును మా ♦ పూర్వోద్దేషమందు న

తేమక వీడిలిమి చెప్పగనో • బియ్యంబులో యిప్పుడో

హా! మిత్రుడు గతించె; నన్నియల చీర • కాంబోధితముంచెసూ

తచ్చిమి! నాకును జనుతునకు నున్న మిత్రత్వమును వర్ణించుటకు శేషసక్త నను దరలయినాను. ఎండ్ల నొక్క శయ్యాశలంబు సందేహంబులెను. భావించిన నొక్క చమున కి భావంబులెను. ఒక్క తృటికాలంబయినను మే చున్నాను నానియెడ గమన. మామిత్రత్వము నకు భంగము కలుగజేయవలెనని యెరిగియున్నయో యిత్తు ములాచరించ తుదకు వ్యర్థప్రయత్నంబులైరి.

మ! ధరణీపాలుని పుత్రినింగలసి మో • పంబార భూమికి నిరం

తరముకొ గాలముబుచ్చుచూటి; నకిటా • తచ్చిగిరో యిప్పుడో

వరమిత్రుండు గదియిబక నిచ్చుగక • భావించి యేతెంచితిక

సరసీజానన నామనేరము గృహక • సైరిపుమి వేడెదన్

చారు—నాథా! మీరొకమాట ఎలుకల శెల్లునా? మీపాద సేవకురాలను గదా.

జయపా—చే॥ గీ॥ ఎన్నినాళ్ళులాయెను కిదా • యిదినిన్న

గాంచి; మాత్ర కానంబులు • గిలిగెనాకు

నిన్ను వీక్షించుటజేసి • సరసాక్షి

తప్పుపై పువ వేడెగాక • కగిదొనిన్ను

రమణీ! ఘట్టపాటికన నిన్నున్న నిన్ను వి దానిములచాలుజేసి నపాపుడ. నాకయి యెంతమాటాటం బుటకదా.

చారు—నేనందిన మాటాటం బుటకదు మీమాఖసంపన్నుల మీన ఎదుగెడు. మీపాద సేవసేయుకొన్నది కిది బ్రభించినది. అది యేనాకాన రియు. (ఇదిమిది మాటకొన్నది) నాథా! దీనికేమిగాని మీకుం బదిమిమిది యిదిగూడ నాకాన రిణం నకు గారణంబుగకచ్చునా?

జయపా—ఆకారణము చెప్పగదా. ఈకలికాలంబున నానీ
ధాత.

తే॥ గీ॥ మూల్గుచును మూలగూర్చుండు ♦ ముసలివాండ్రు
పెక్కువత్సరంబులిల జీ ♦ వింపజేయు
సుందరాంగుల గూడి యా ♦ నందమందుచు
యావనాంగుల కిడుచుండు ♦ సకటచావు.
మఱియు తే॥ గీ॥ బిడ్డలను డబ్బుకాసించి ♦ విక్రయించు
వారు; బారునిసొండుకై ♦ పతులజంపు
వారు; జన్మబునందియు ♦ న్నారు జగతి
కట్ట! యేమిచెప్పుదు కలి ♦ కాల మహిమ.

చారు—(తనలో) నాధుండు చెప్పిన రెండువాక్యములందు వి
శేషార్థంబు స్ఫురించుచున్నది. ఈయనయిట్లు వచించుచుట కేమికారణ
మొకదా. (ప్రకాశముగా) మనోహరా! మీరు చెప్పిన రెండవవాక్యం
బునఁగల యర్థంబు నాకుఁ దెలియుటలేదు.

జయపా—తరుణ! అందు విశేషార్థ మేమియునులేదు. ఇక్కలి
కాలంబున నట్టి కాంతలుండికని చెప్పితిని.

చారు—ప్రపంచంబునందుగల వారందరును నట్టివారనియేనామీ
యభిప్రాయము లేక సద్గుణంబులుగల వధూటులుకూడ గలరనియూ!

జయపా—సద్గుణంబులు గలవా రరుదని నాయభిప్రాయము.
(ఇంచుక యూరకుండి) సతీమణి! ఆప్రసంగముతయు నిప్పుజేల? మా
త్తాయాసంబున డస్సియుంటిని. కావున నిపుడు శయనించి బడలికవా
ప్రకొందును. (శయ్యపైఁబరుండి) మరచితిని ఈమంచముక్రిందనుంచిన
మూట నంటకునునిగా (అని నిద్రపోవుచున్నాడు)

చారు—(స్వగతము) మనోహరా! నచ్చుటచేసి నామనం
జెంత సంతోషముచూపెనది. భార్యకు నేనడేయుభాగ్యంబు నేటికి ల

భించినదీకదా. (ఇంచుకయూరకోండి) నాధునికినిద్రోపట్టినది. ఈమంచముక్రిందనున్న మూట ముట్టనలదని నానాధుడు వచించె. ఇందేమియున్నదోకదా. మూటవిప్పిచూతునా. అట్లాచరించితినేని నాధునాజ్ఞ నుల్లఘించినదాన నగును. అట్లుగాదు. నాధుండు నాకొరకేదియో తెచ్చియుండి పరిహాసంబున నట్లు పలికియుండును. కావున చూచెదను. (అని మంచముక్రిందనున్న మూటవిప్పిచూచి) ఏమిదీ ! ఆశ్చర్యముగనున్నది. అస్త్రకలమూట నేటికేజెచ్చెనోకదా నాధుండు నాకొరకేదియో తెచ్చెనని యానపడితిని. తుదకవి అస్త్రకలయ్యెను. కానిమ్ము ఇదియెప్పటివలెనే మూటగట్టి పరుగెడను. అని యట్లుచేయుచున్నది.)

మంచముక్రిందనుండి జయంతుఁడు లేచుచున్నాడు)
జయం—(కోపముతో)

పంచామరము.

భయంబులేకసీవునాదు ♦ భార్యగూడి యిట్టులన్
శయాతలంబునందు నిద్దు ♦ సంతసంబుజెందుచున్
నయంబటంచు నెంచి పండి ♦ నావెదుర్మదాధమా
రయంబునన్ ఖరాసించేత ♦ బ్రాణమూడదీసెడిన్.

ఓరీ! మిత్రద్రోహీ! ఎంతకార్యం బాచరించితినిరా! నాన్నేహమువలదని నినుద్రోసిపుచ్చినను సిగ్గులేక నావెంటవచ్చి యిట్టిద్రోహకార్యం బాచరించితివా. నిన్నునమ్మి నేనెంతమోసపోయితిని బాల్యంబాదిగ నావెంట జరించుచుండ గపటంబెరుంగనివాడనని తలంచితిని. గాని యిట్లెన్నఁడు దలంపనై తినిగదా నీదుర్వృత్త-సంబంధయు మొన్న వేశ్యతో సంభాషించినప్పుడే తెలిపినది. ఓరీ! దుష్కర్మ! నీకామము దీర్చుకొనుటకు న్నేహితుని ధర్మము కావలసివచ్చెనా. బౌరా! ఎంత పనిగావించితిని. ఓరీ! పాపాత్మ! పరాగి నలను రిమించుటకేనా బ్రహ్మసృష్టించినది. ఇట్టికార్యం బాచరించుట పాపంబనియైనను నీచుదికి

దోచలేదా. ఆపేక్షను నేనుగోరికొప్పుడు పరాంగననుగూడుట పాపంబని సేపు నాకెన్నియో బుద్ధులుగరపించివి. సంతతులు కాలివోయినవా. అప్పుడు మోహంభికారంబున మునిగయున్న నీకు నీతులు దోచునా (అబోచించి) ఇట్టి యకార్యభాదరించిన యాపాపాత్ముని మనీయకర వాలంబున ఖండించి కృతార్థుడనయ్యెద. (అనినయపాలుని ఖంతంబు నరికి చారుచుటంబుచి) హా. యోకాన్యైభావించిని. (చలుదిక్కలుచూచి) ఇదియంతయు మాయగదోమమిచ్చది. ఈకారం నా భార్యకాదే. ఈమందిరము మాయత్తనాడిదికాదు. (చచ్చిపజయపాలు నిజూచి) హా! జయపాలా! మిత్రభారా!

(16) సాంగు—జయపాదము-సలురాగము- గూఢకము

1|| చంపితినామతివేక | సఖా|| చంపితినామతి||

యోదనచేతుక | యుగముదాలిచి|| చంపితినామతి||

2|| నాసతియనుకొని | మోసముచెడితి | వాసిగగోపము పట్టగజా
లక||చంపితినా||

3|| ప్రాణసముని నీమప్రాణమునీపితి | నీమహనయితిని తెలివిదొరగితి
||చంపితినా||

లే. గీ|| నాచభార్య పట్టమనేక • నాచటంచు

కాకుగత్తినిగంతంబు • నంబనాడ

కట్ట! పుతిలేనిపాపంబు • గట్టుకొంటి

నిండు కేమంచు జింతించు • జెందమంచు.

అయ్యో! కోపముచే నొడంబు తెలియకనిన్నీనిగాజేసితిగదా, పాతపాపంబు గట్టుకొంటి. సఖాచానిన్ను శ్మశానముగూడయు నాతో

లే. గీ|| నేహమొరెంబునట్టులు • నేపికాంత

నెవతేనిభాతిని సంప • పించినాడ.

నీవే నా ప్రాణమంచును ♦ నెంచినాడ
పాపినై నీదు పాపము ♦ బాపినాడ.

నీకు మిత్రుండనై నిరంతరమును నీతో చరించుచు సుతసంబున
గాఁబుగడపుచు దుదకు నీ ప్రాణంబులుగూడ బాపితినిగదా. నీనంటి
మిత్రుండు నాకు చేయసావత్సరంబులు తపం బాచరించినను దొర
కునా. అక్కటా! చేతుగారఁ జూపకొంటిని. (ఇంచుక నూలోచించి)
అహా! యీమందిరంబునకు నేనెట్లునచ్చితి నోకదా. ఈమె వీక్షింపగా
జయపాలునిభార్యవలెనే దోచుచున్నది. ఇంచుక నేనేమిచేయుచు?
హా! భగవానుడా! నాచేత కష్టమౌచునని భావించి నేనెరిగితిని. (నరి
కించి) అదిగో! ఆమె నిద్రనుండి లేచుచున్నది. (భయము నభినయిం
చుచున్నాడు)

చారు—(నిద్రలేచి) మార్గాయనంబున డస్సియుందుటచే నా
ధుండింకను నిద్రించుచునేయున్నవాడు. (అతనిపరికించి) హా! ఏమిటి
ఇరువురము గలసి శయించియుండి, నేనుమాత్రము నిద్రలేచునప్పటి
కీతనికంతమునరకబడియుండెను. అయ్యో! నానాతకేమని నగతు-
నెక్కువత్సరంబులనుండి నిజవాడవర్కస బీయని మనోహరుండగుచెంచె-
ఇంక నాతని సేవచేసి కృతార్థురాల నగుదానని లలపోయుచు సంత
సించుచుండగా నాకీట్టియన్ధరాఁజెల్లునే మనోహరా! మీకొమలశరీర
ము నెట్టిగతిలోఁ జూడనల సినచ్చెను. రాభిగ్యురాలనగు నాతోగూడి
యుందుట కిచ్చలేక దినుబలంకరించితిరా. నాకు విద్రాకున్నచో ని
తమున్న పాటిల్లుకుందునేమోకదా. ఒకదినంబయినను మీపాదసేవ జేసి
యెరుంగుగదా. పాపాత్మురాలనగు నాకాభాగ్యముగూడ లభించునా!
(ఇంచుకయూగపండి) అక్కటా! కంతమునరకబడియుందుట కేమికా
రణమోకదా. ఏదార్థుండిసాధంబు బ్రవేశించి యిట్టిఘోరకృత్యం
బాచరించెనో యెరుంగదా. (ప్రక్కదిరిగి జయమునిజూచి) ఓహో

దురాత్మా ? నీవెవ్వడవురా! అర్ధరాత్రుంబున నాసౌధంబునొచ్చి నిదురించుచున్న మన్నాధునికంఠంబునఁజికిలివి. దుర్మతీ! నీవిట్టియకార్యంబాచరించుటకుఁ జేతులెట్లాడెనురా! నామనోహరుఁడు నీకేమియపకారంబాచరించెను. ఎంతనిర్భీతితో సంతఃపురము జొచ్చితివి.

జయం—(భయము సభేనయించుచు) కాతారోహణీ! నేనేమిచెప్పటకును నోరాడకున్నది. నీనాథుఁడు నే కర్మంబునఁబుడ. నాయభిదానంబు జయంతః డుమరు. నేను మాయత్తవారింట భార్యాసహితుఁడనై నిద్రఁజెడితిని. ఇక్కడ మేల్కొంటిని. ఆమాయయేమియో నాకుఁ దెలియరాదు. ఇప్పుడు నేనునాసభుఁడునన్ను వచించి, నాభార్య పద్మనుడేరినాడనితలంచి, కోపావేశంబున నొడంబు తెలియక యిట్టియకార్యంబాచరించితిని. నన్ను నీవేళిక్షవిధింపఁజేసినను సంసిద్ధుడనై యుంటి. నీకభివ్రాతఁడోకంబుడెచ్చిన యీకదినాత్ము నీకరచాలంబుచే గుత్తుక నడికి పుణ్యముగట్టుకొమ్ము.

చారు—ఓయీ! రాజకుమారా! నీవు మారాజకుమారుడవే. నాప్రాణేధుని కనుంగు సముండవనిసూడఁ జెలియును. కాని, నామనోహరుఁడు నీవుగతించితిని నవించినాడు. గతించినవాడవు తిరిగి యెట్లువచ్చితివి?

జయం—సోదరీమణీ! నేనెరింగినంతవరకు నిజంబు బల్కెద మాయత్తవారింట నిద్రించితిని. ఇచ్చట మేల్కొంటి.

చారు—(తనలో) ఇదిమాశ్చర్యముగ నేయున్నది. (అలోచించి) ఇంనుకునేనాలోచింపనేల. క్యామనాదేవి నాయందుఁ గృపాతరంగ యైమరణించినవారిపైన నాకుడిహస్తంబు మోపినచోనీవులగుదురని వరంబిచ్చెనుగదా. ఆనరప్రభావంబున నానాథుని జీవింపజేసెద. (ప్రకాశముగా) రాజనందనా! నీవు చింతపడకుము. నీకు మిత్రుఁడును, నాకు

బ్రాహ్మణేశ్వరుడు సగు నితనిని దృటిలో వివిషయజేసెదను. (అని తనకుడి
హస్తముచే జయపాలుని స్పృశించుచున్నది)

[అంతట జయపాలును లేచుచున్నాడు]

జయపా—(కన్నులు నులిమికొనుచు) రమణీ! నిద్రాహుడినన్న
మృగ్యులెవరివేల? (అని పక్కనున్న జయంతుని విశోకించి) ఏమిది!
అశ్చర్యముగనున్నదే! ఓయీ జయంతా! మరణించిన నీవు భూతంబనై
నచ్చితివా!

జయ—నాచేఁబడినదెవరినీవు నన్నునచ్చితివా!

జయపా—(తనలో ఇదివంతగానున్నది మరణించిన యాతఁడు
మరల నెట్లుబ్రతికెనోకదా, నాకు ధీతికలుగుచున్నది.

జయగ—మిత్రమా! ఏమి యాలోచించుచుంటివి? నేను నీస
ఖుండనగు జయంతుడనే (అని సమీపించుచున్నాడు)

జయపా—నీవు భూతమునలె దోచుచున్నావు. నన్ను సమీ
పింపకుము. చచ్చిపోయిన నీవుమరల నెట్లునచ్చితివి.

జయపా—నేను చావలేదు. నాచే నీచిస్సాడు చంపఁబడి మరల
నీ భార్యప్రభావంబునంజేసి బ్రతికితివి.

జయపా—(తనలో) ఈసంగతినాభార్యనే కలుగొందు (చారు
మరిని విశోకించి) రమణీ! ఏమిది? ఇదియంతయు నాకద్భుతంబుగఁ
దోచుచున్నది.

చారు—మనోహరా! మీరు నిద్రజెందు సమయంబున మంత
ముక్తిగఁ జెట్టిన మూటనంటనలనని వచ్చితిరి. కాని నేనూరకుండక
నాకేను తెచ్చితిరోయను నాసచే దానినివిప్పి యందస్తికలు జూచి, మ
రల నెప్పటివలెనుంచి నిద్రాపోతిని. పిదప నీజయంతు డెట్లునచ్చితి
నితంబు నరికి చింతించుచు నిలబడియున్న నేను మేల్కొని యాతని

గాంచి మిమ్ములజంపుటకు గారణం బడిగితిని. అందుల కౌతడు తన భార్యపజ్జను మీరుపరుండిరనుతలఁపున నట్లుచేపిలినని చెప్పెను. అంతటనేను నాకు గాళీమహాదేవి యిచ్చిన వరప్రభావంబున మిమ్ముబ్రతికితిని. ఆతండును నట్లులేబ్రతికెనని నానమ్మకము.

జయపా—(తనలో) ఏమీ! నాతరుణిప్రభావము (ప్రకాశముగా)

శా॥ సీమూలంబునఁ జూడగల్గితిని నా • నెయ్యంపు మిత్రోత్తమున్
భామా! చచ్చినయట్టి మమ్ముబ్రతికిం • పంజేసి నావీనహా
నీమహాత్మ్యము నెన్నగాను డడచూ • నేమాకు వీక్షింపగన్
భూమిన్, జూడగలేదునుమ్మెచట ని • న్నుంబోలు రామామణిన్.

(17) సాంగు—జయంతుచు విరుతసుగుణశీలా అనువరుస.

1॥ బ్రతికించితివమ్మా నీపతినినన్ను సాధ్యి॥ బ్రతికించి॥ సతులపతివ్రతవు
నీవు సాధ్యపాగడదరమే॥ బ్రతి॥ గౌరీకృపచేనీదగు కాంతుబోధి
నావు! భూరిమహాత్మ్యముచే ననుబ్రోచినావునీవు! యీధారుణితో
నీకుసాటి తన్వలందుగలరే॥ బ్రతికించితివనూ॥

2॥ పుట్టిననంశంబునకునా । మెట్టినకులమునకు । నీయట్టికీతిఁ దెచ్చినట్టి
యంగనలిలగలరే! ఓపట్టినీకుజేయువాడ వందనములు గొనుమా ।

॥బ్రతికించితివమ్మ॥

జయఁ—కాంతాశిరోమణీ! ప్రాణంబులఁబొసిన మమ్ముసజీవు
లుగఁజేసి, మామిత్రత్వమును మరల గలిపిన మహాపతివ్రతనగు నీకు
నమస్కరించుచున్నాను.

(నమస్కరించుచున్నాఁడు)

(జయపాలునిజూచి) మిత్రమా! నేనేకారణంబున మాయత్

హరిగృహంబున నరకబడితిని?

జయపా—అదియంతయు నీకుఁదరువాత రహస్యంబుగఁ జెలి
పెడ. ఇంకమనము పూర్వపుభాతిని స్నేహితులమైతిమి. అదియేనాకు
బడివేలు. ఇంకమనకేమి కావలెను?

జయం—ఇంకఁ గావలసినదేమున్నది. అయిననిట్లగుఁగాక.

తే॥ గీ॥ తరుణులెల్ల సన్కార వ • ర్తనము గలిగి

పుణ్యశీల యీమెవలె నొ • ప్పదురు గాక

న్యాయమన్యాయమెరిఁగి భూ • నాధుఁడెల్ల

ప్రజల నేలుచుండునుగాక • భవ్యకృపను.

(అందరు నిష్క్రమించుచున్నారు)

ఇది పంచమాంకము.

సంపూర్ణము.

బాల వి తం తు వి లా ప ము

జాలిపుట్టించు పద్యములు, బాలవితంతువుల దురవస్థలు కన్నులగట్టినట్లు వర్ణింపబడినవి. ఒక్కపద్యము విన్నను నజ్జిమునంటి హృదయమైనను వడగండ్లవలె కరిగిపోవును. ఇంత కరుణరసప్రధానముగ గ్రంథము ఆంధ్రభాషలోలేదు. శైలిమధురము, కరుణరసప్రధానము కన్యాశుల్కము వరశుల్కము బాల్యవివాహము వృద్ధవివాహము. విషమవివాహాదులవల్ల మూడు కీడులను తేటతెల్లముగా డెలుపుచు నీతిబోధకమై విలసిల్లు హృదయములగు పద్యములు.

వెల 0—5—0

వై జ యం తీ వి లా స ము

అను

విప్రనారాయణ చరిత్రము.

నీతిబోధకమగునటుల సారంగు తమ్మయామాత్యునిచే రచియింపబడినది. వేశ్యాసంపర్కమువల్ల యెట్టివారికి నయినను ననర్థముల పాలగుదురని తేటతెల్లముగా వ్రాయబడినది. శృంగారమయిన వర్నములతో చక్కనిపద్యములుగలది.

వెల 0—8—0

కర్తా ఆచార్యు అండ్ సన్సు

బుక్ సెల్లర్సు,

రాజమండ్రి.

మహానుభావుల పుస్తకాల పరిశీలనావర్తిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA130B145
పుస్తకం పేరు	సంగీత జయంత జయపాఠము
తారీఖు	30/10/24
ముందు అట్ట	NO NO
వెనుక అట్ట	69
మొత్తం పేజీలు	NO
పెద్ద సైజు పేజీలు	
భాష పేజీలు	NO
లేఖ పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Habeela
పేజీలు విడదీసినది	Sunmya
స్కాన్ చేసినది	Sunmya
పరిశీలించినది	THASIN
పేజీలు పరిశీలించినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్రకటించినది	
పరిస్థితి	good